

Behnke (FP):

»Hvem har givet de »politiske ordrer«, som gør, at BZ'erne i København ikke bliver pågrebet ved ulovlige handlinger i politiets påsyn?«

Begrundelse

I Ekstra Bladet fra den 14. maj 1988 skriver en læser, Peter Selchau fra Hørsholm, at han den 8. maj d.å. på Trianglen i København fik sin bil ødelagt af BZ'ere med politibetjente som tilskuere. Ved en senere klage til politiet får P. Selchau oplyst, at der var givet »politisk ordre« til ikke at blande sig.

Spørgeren vil gerne vide, hvem der har afgivet sådanne »politiske ordrer« om ikke at beskytte sagesløse borgere mod BZ-terroristerne og med hvilken hjemmel.

Svar (9/6 88):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det følger blandt andet af bestemmelserne i retsplejeloven, at politiet har til opgave at opretholde fred og orden samt at foretage det fornødne til forhindring af forbrydelser og til efterforskning og forfølgning af sådanne.

Politiet har således både ret og pligt til at gribe ind over for de ulovligheder og optøjer, som begås af BZ'ere.

Der er derfor naturligvis ikke i den tid, hvor jeg har været justitsminister, givet nogen som helst ordre til, at politiet skulle undlade at gribe ind mod disse ulovligheder. Jeg har tværtimod adskillige gange givet udtryk for min fulde støtte til politiets indgriben over for BZ'ere.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forhandling om redegørelse nr. R 2:

Forhandling om arbejdsministerens redegørelse af 10. juni 1988 om en forstærket indsats mod langvarig ledighed.

(Redegørelsen anmeldt 10/6 88. Redegørelsen givet 10/6 88. Meddelelse om forhandling 10/6 88).

Forhandling**Kaj Poulsen (S):**

Der er et gammelt dansk ord, der siger, at den usandhed, der er halvt fortalt, som regel er

den største løgn. Jeg må med beklagelse sige, at den redegørelse, vi har til behandling her, er fyldt med halve sandheder. Den er udtryk for den værste kynisme, når den i al sin usselhed og demagogi sparker i tusindvis af mennesker ud i sociale situationer, som uundgåeligt vil splitte familier og skabe håbløshed og udbredt fattigdom hos de danskere, arbejdsministeren vil behandle så kynisk, som det fremgår af redegørelsen.

Jeg skal kort gennemgå nogle steder i redegørelsen – jeg kan desværre ikke nå det hele – for at påvise de halve sandheder. På første side siger ministeren:

»Nedgangen i antallet af langtidsledige er kommet til udtryk ved, at tilgangen til arbejds-tilbudsordningen i perioden 1983-87 er reduceret med godt 40 pct.«

Det er rigtigt, men hvorfor oplyser ministeren ikke Folketinget om de tal, som vi kender i dag, og som omhandler mennesker, som har været ledige siden 1986, og som skal ind i systemet fra nu af og fremover? Hvorfor skal redegørelsen være fyldt med pral? De lokale arbejdsmarkedsnævne har fortalt, at tilgangen i 1988 og 1989 vil stige med 25 pct. Hvorfor kun den halve sandhed? For at Folketinget kan tage stilling til det, arbejdsministeren kommer med, må vi dog have den hele sandhed, for det er fremtiden, det gælder i det papir, arbejdsministeren har lagt frem.

Ministeren fortsætter:

»Baggrunden for det kraftige fald i antallet af langtidsledige efter 1983 er uden tvivl den markante beskæftigelsesfremgang i årene efter 1983.«

Så spørger vi: Til hvornår? For nu drejer det sig altså om fremtiden. Det er rigtigt, at der har været en beskæftigelsesfremgang fra 1983 på ca. 40.000 – 50.000 arbejdspladser om året, men fra juni måned 1986 har der været en markant nedgang på ca. 1.000 arbejdspladser om måneden, og den er stigende i øjeblikket. Det er noget, som Folketinget burde have oplyst for at kunne tage stilling til, om det, ministeren lægger frem, er tilstrækkeligt. Igen skulle det kun være pral, som intet indhold havde, når man går sagerne igennem.

Senere siger ministeren:

»Selv om regeringen gerne havde set, at mange flere ledige havde benyttet sig af tilbudene om at uddanne sig med uddannelsesyndelse el-

[Kaj Poulsen]

ler starte selvstændig virksomhed, er der grund til at glæde sig over, at de 12.000 ledige, der siden ordningens start har taget imod tilbudene, har forbedret deres beskæftigelsesmuligheder væsentligt.«

Er det nu rigtigt, som ministeren skriver, at regeringen gerne havde set, at der var flere, der havde brugt disse muligheder? Det må vi påstå det ikke er, for den undersøgelse, som regeringen har ladet foretage, som det private konsulentfirma T. Bak-Jensen har foretaget, og som LO, FTF og AC har foretaget, samt direktoratets egen undersøgelse viser, at det er 5 pct. af de ledige, der har haft mulighed for det, der har søgt uddannelse, og at 30 pct. af dem har fået afslag, fordi der ikke har været uddannelser nok. Det er det grundlæggende, der er i vejen med den arbejdstilbudslov, som vi allerede påpegede det i 1985. Det ændrer ministeren intet ved ifølge den redegørelse, der foreligger her.

Ministeren fortæller så uden at oplyse Folketinget om indholdet, at der nu skal sættes nogle forsøg i gang. Vi skal have 1-årige arbejdsmarkedsuddannelser. Hvor mange pladser er det? Hvis det er det, der er sat ca. 3 mio. kr. af til, så er det 30-40 pladser. Hvad hjælper det? Det er en halv sandhed, Folketinget her får at vide.

Der skal endvidere etableres nogle kvindeprojekter, kan vi se. Det er fint! Men er det det samme, ministeren mener? Vi mener, der er behov for at sætte effektivt ind over for kvinderne, fordi det i 1987 var 69 pct. af de langtidsledige, der var kvinder.

Hvad angår rådighedsforpligtelsen, som ministeren peger på, har vi for lang tid siden meddelt ministeren, at vi er villige til at se på rådighedsbegrebet, hvis arbejdstilbudsloven er i orden. Men da det, ministeren har lagt frem på arbejdstilbudsområdet, under ingen omstændigheder opfylder det løfte, ministeren tidligere har givet Socialdemokratiet, mener vi ikke, der er nogen baggrund for at ændre rådighedsbegrebet.

Ministeren skriver under afsnittet »Revision af arbejdsløshedsforsikringslovens rådighedsbestemmelser«:

»Kravet om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet står for de fleste arbejdsløsheds-kasemedlemmer som noget abstrakt og diffust uden meget andet indhold end de betingelser, der ved ledighedens indtræden skal være opfyldt for at opnå dagpengen.«

Jeg må nok sige, at det er en flot udtalelse. Der findes vel ingen andre lovgivningsområder, hvor man er mere kontrolleret både foroven og forneden. Hvis et medlem nægter at tage anvist arbejde, er det 10.062 kr. i bøde. Medlemmerne ved godt, hvad rådighed er. Det er ikke noget diffust for medlemmerne.

Med den gang lyrik, der står om, at man skal have en rådighedsvurdering, må vi spørge ministeren, hvad det er for noget, ministeren skriver om. Skal de ledige komme med en bog, et hæfte eller noget andet, hvor de har fået et stempel fra de virksomheder, hvor de har været ude at søge arbejde, for at bevise, at de har stået til rådighed for arbejdsmarkedet? Eller hvad er det, der står heri? Intet er at læse i ministerens redegørelse. Det er kun lyrik. Hvad er et geografisk område, som skal udvides? Betyder det, at en ledig, som bor i Nordjylland eksempelvis, kan anvises arbejde på Sjælland, så familien splittes? Eller hvor stort er det område, ministeren tænker på? Intet får vi at vide.

Kasserne skal have udvidet kontrol osv. Jeg når ikke at gå det hele igennem, for så måtte jeg bruge hele min taletid med at omtale de unøjagtigheder, der er i ministerens redegørelse.

Vi finder altså denne redegørelse både ussel, kynisk og demagogisk, for i modsætning til 1985 har ministeren i dag et undersøgelsesgrundlag med et talmateriale, som kan fortælle, hvad der er problemet med ordningen, men ministeren har på ingen måde ladet sig distrahere af realiteter. Der kan vi igen henvise til den undersøgelse, som ministeren selv har ladet foretage.

Derudover har Socialdemokratiet ved vedtagelsen af finansloven for 1988 indgået en aftale med ministeren. I den afgørende tekst i den aftale står der, at sigtet med den ordning, ministeren skal lægge frem, er at øge den genoptræningsmæssige effekt, så de lediges fortsatte tilknytning til arbejdsmarkedet sikres. Men i redegørelsen erkender ministeren, at det under ingen omstændigheder er tilfældet – endda et par steder.

Ved fremsættelsen af regeringens forslag umiddelbart før valget betragtede vi de forslag, som ministeren her beskriver, stort set som dette årtis løftebrud.

Da den nye regering blev dannet og statsministeren fortalte landets befolkning, at det nu skulle være slut med blokpolitik, var det vores

[Kaj Poulsen]

opfattelse, at regeringen ønskede et samarbejde hen over midten. Men med denne redegørelse må vi konstatere, at blokpolitikken og klassepolitikken skal fortsættes. Det er et klart konstateret løftebrud fra arbejdsministerens side, der er lagt frem her.

Hvis regeringen i almindelighed og arbejdsministeren i særdeleshed tror, det bliver muligt at få Socialdemokratiet med til at lave aftaler om noget som helst med så nonchalant et løftebrud som det, vi her har været udsat for, kan man godt tro om igen. Vi bryder os ikke om, at det, når vi har forhandlet med ministeren og skal forlade ham, er nødvendigt at tælle fingrene på vores hånd, når vi har sagt farvel til ministeren. Vi forventer en klar tilkendegivelse fra regeringen, inden forslagene fremsættes til efteråret, om, hvorvidt der overhovedet er nogen grund til, at arbejdsministeren eller nogen anden minister henvender sig til Socialdemokratiet. Men vi er parate til at forhandle, hvis vi får et reelt udgangspunkt, som følger det løfte, ministeren har givet Socialdemokratiet.

Som ministeren kan forstå, bryder vi os ikke om denne redegørelse. Dens indhold er begrænset, den er fyldt med reklameslogans og pral, der gør, at ingen kan se, hvad indholdet er. Men skulle det vise sig, at regeringen er parat til at indfri løftet fra den 7. december, står vi parate, og vi mener faktisk, det er nødvendigt. Vi har i Danmark ingen grund til at kassere mennesker på den måde, som dette forslag giver udtryk for. Det, der er afgørende, er, at regeringen ikke har villet satse på de uddannelser, som er nødvendige.

Pia Christmas-Møller (KF):

Når man læser aftalen af 7. december 1987, der er optrykt som bilag til lovforslag nr. L 160, er der ingen tvivl om overhovedet, at aftalen fra regeringens side er holdt til punkt og prikke. Og skal vi så i øvrigt ikke vende os til det, det drejer sig om, nemlig en fremadrettet indsats for de langtidsledige!

Aldrig har så mange søgt og ønsket beskæftigelse i Danmark som nu, og aldrig har så mange rent faktisk været i beskæftigelse i Danmark som nu. Samtidig med den væsentlige tilgang til arbejdsmarkedet har vi under den borgerlige regering oplevet et markant fald i den samlede ledighed, og hvad der er lige så vigtigt eller måske vigtigere, er, at antallet af langtidsledige er

faldet væsentligt. Alligevel har vi stadig et alvorligt arbejdsløshedsproblem, som skal løses. For mange er arbejdsløse, og for mange er det i for lang tid. En åben og fordomsfri debat her i Tinget mellem partierne og organisationerne på arbejdsmarkedet og i offentligheden er afgørende for en effektiv og succesrig indsats. En åben og fordomsfri debat er det også, arbejdsministeren har lagt op til med sin redegørelse om en forstærket indsats mod langvarig ledighed, og det lægger vi i den konservative folketingsgruppe stor vægt på. Derfor vil jeg ikke kommentere hr. Kaj Poulsens demagogiske angreb. Han har jo netop selv sagt, at det er fremtiden, det gælder.

Efter konservativ opfattelse skal arbejdsløshedsproblemet først og fremmest tackles ved en forebyggende og tidlig indsats. Det skal være princippet både i den generelle økonomiske politik og i den målrettede arbejdsmarkeds- og beskæftigelsespolitik. Forudsætningen for en varig nedbringelse af ledigheden er en økonomisk politik, der prioriterer en væsentlig stigning i antallet af arbejdspladser i den private sektor højt.

Den generelle økonomiske politik skal suppleres af en effektiv arbejdsmarkedspolitik, som målrettet søger at øge beskæftigelseffekten for de ledige, som er eller har risiko for at blive ramt af langvarig ledighed.

Indsatsen mod langtidsledighed skal tilrettelægges efter den målsætning, at flest muligt aldrig bliver langtidsledige – alene af den grund, at langvarig arbejdsløshed for de fleste indebærer store personlige problemer. Modløshed, afmagt, inaktivitet og en følelse af utilstrækkelighed er kun eksempler på de alt for velkendte virkninger af langtidsledighed. Dertil kommer, at det bliver sværere og sværere for den langtidsledige at komme ind på arbejdsmarkedet igen, og lykkes det, er det ofte vanskeligt at genfinde rytmen. En destruktiv cirkel får med andre ord alt for let løb.

Passiv dagpengeforsørgelse skal afløses af en aktiv indsats, hvorefter de ledige på et så tidligt tidspunkt som muligt får tilbud, som forøger deres muligheder på arbejdsmarkedet. Det er en strategi, som den borgerlige regering indledte allerede i 1985 med indførelsen af bl.a. iværksætter- og uddannelsesydelserne, og den har vi set gode resultater af. Strategien er siden blevet fulgt op administrativt og nu

[Pia Christmas-Møller]

senest politisk i arbejdsministerens redegørelse om de kommende initiativer til en revision af arbejdstilbudsloven. Det er den konservative folketingsgruppe overordentlig tilfreds med, og vi mener, at de enkelte elementer er udtryk for en reel og fremadrettet forbedring.

Lad mig kort fremhæve de enkelte dele i overskriftsform. Det drejer sig om fremrykning af retten til at modtage iværksætterydelse efter 6 måneders ledighed, udvidelse af iværksætterordningen til også at omfatte ledige under 25 år, fremrykning af retten til uddannelsesydelse før arbejdstilbudet for ledige med særlig risiko for langvarig ledighed, de nye og øgede uddannelsesmuligheder med uddannelsesydelse til unge under 25 år, udvidelse af perioden med ret til uddannelsesydelse fra 2 år til 2½ år, ligeledes for ledige med særlig risiko for langvarig ledighed, nedsættelse af aldersgrænsen for gentagne jobtilbud fra 55 år til 50 år, adgang til et andet jobtilbud for ledige, der har gennemført et jobtilbud og en uddannelse, og endelig opprioritering af a-kassernes vejledningspligt.

Det er altså væsentlige forbedringer, der her lægges op til. Og i forbindelse med en effektivisering af vejledningsindsatsen på et tidligere tidspunkt og på et mere individuelt grundlag skal også reglerne om rådighed fornys og præciseres.

Der må stilles et rimeligt krav til den enkeltes egen indsats. Systemet alene hverken kan eller skal sikre den enkeltes tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er derfor rimeligt, at der efter en længere ledighedsperiode stilles krav om at være til rådighed inden for et bredere geografisk og fagligt område.

Da der bør være stor forskel på f.eks. krav til den geografiske rådighed i HT-området og i Ulfborg i Jylland, skal de mere konkrete retningslinjer fastlægges af de lokale arbejdsmarkedsnævn. I det hele taget er det efter Det Konservative Folkepartis opfattelse vigtigt at inddrage den lokale ekspertise, som kender de lokale forhold og muligheder. Vi mener derfor også, det er rigtigt, at de lokale arbejdsmarkedsnævn får en aktiv rolle i indsatsen for grupper med særlig stor risiko for langvarig ledighed.

Der er behov for en overgangsordning; det kan alle vist blive enige om. Det må sikres, at de grupper, der ikke kan få glæde og gavn af de foreslåede forbedringer, ikke kommer i klemme,

men også her er det vigtigt at have det fremadrettede og konstruktive perspektiv i sigte, og det har man med den foreslåede model, hvorefter denne gruppe skal have et tilbud om en uddannelse med uddannelsesydelse.

Alle overgangspersoner får tilbudt en garanti for optagelse på et LAMU-kursus, og det garanteres, at alle, der vælger et LAMU-kursus, altså et længerevarende arbejdsmarkedsuddannelsesforløb, bevarer dagpengereetten, indtil optagelse finder sted.

Hvis en overgangsperson fortsætter med at være ledig efter et gennemført LAMU-kursus, er vedkommende berettiget til et andet jobtilbud, og dagpenge sikres i den mellemliggende periode.

Det er en overgangsordning, der sikrer, at ingen falder igennem, og som samtidig giver den enkelte chance for at øge sine muligheder på arbejdsmarkedet.

Af hensyn til den generelle offentlige udgiftspolitik må kravet om udgiftsneutralitet fastholdes.

Alt i alt er der tale om et rigtig godt oplæg, som fortjener en grundig behandling i de forestående sommermåneder, så der straks i den nye folketingssamling kan tages skridt til en egentlig lovgivning med bred tilslutning.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det er lidt sørgeligt, at Det Konservative Folkepartis ordfører her er faldet for den gang kosmetik, der er tale om i forhold til de problemer, der er omtalt i forbindelse med forslaget. Der bliver sagt, at aftalen af 7. december 1987 er opfyldt til punkt og prikke. Det siges heri, at sigtet med ordningen er at øge den genoptræningsmæssige effekt, så de lediges fortsatte tilknytning til arbejdsmarkedet sikres. Punktum. Ingen forbehold.

Lad os så tage fat i redegørelsen. I sp. 209 står der: »Der er behov for at differentiere indsatsen, så de ledige, der har de dårligste uddannelsesmæssige forudsætninger, ikke . . . mister tilknytningen til arbejdsmarkedet.« Her har man altså lagt en begrænsning ind, og det, der står, er også usandt, for det er jo en begrænset periode, vi taler om.

Vi går så til sp. 213, hvor ministeren erkender, at ordningen ikke følger tilstrækkeligt op: »Den førømtalte lovrevision indeholder en

[Kaj Poulsen]

række elementer, som klart vil reducere antallet af ledige, som i løbet af 1989 og 1990 kan miste dagpengereetten.« Igen en dokumentation fra ministerens egen hånd af, at han ikke har opfyldt aftalerne.

Fru Pia Christmas-Møller siger, at antallet af langtidsledige er faldet, og det er rigtigt – indtil 1987. I 1987 var der 34.632. Arbejdsmarkedsnævnene siger, at der i år – og det ved man, da de tal er fremme – bliver 40.952. I 1989 – vi kender personerne, de er i systemet – bliver der 43.460. Jeg vil godt sige, at det er lidt flot at sige, at det her er noget, der hjælper, når der kun er lyrik i det.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Når hr. Kaj Poulsen nu er så flittig til at læse redegørelsen, håber jeg også, han er nået til sp. 215 under overskriften: Invitation til samarbejde. Der står her:

»Regeringen lægger med denne redegørelse op til en fordomsfri debat om indsatsen mod langvarig ledighed. Regeringen ønsker, at der opnås bred enighed om principperne for den kommende revision af arbejdstilbudsloven m.v.«

Og uanset hr. Kaj Poulsens ordførerindlæg er det regeringens holdning.

Men når nu hr. Kaj Poulsen gentager, hvad der også står i bemærkningerne til B 2, er jeg nødsaget til at kommentere den aftale af 7. december, der er optrykt som bilag allerede til L 160 og L 161 den 14. januar, og som også var optrykt som bilag til lovforslag nr. L 258, der blev fremsat den 13. april.

Der er en lang række punkter i det lovforslag, der simpelt hen er gennemført, og der er altså ingen problemer med, om aftalen er holdt.

Så kommer det afsnit, der er interessant. Der står: »Regeringen fremlægger sit forslag til revision af arbejdstilbudsloven med henblik på at forbedre ordningerne med arbejdstilbud og uddannelsesmulighederne med uddannelsesydel- se.«

Regeringen har fremsat sit forslag den 13. april med lige præcis det formål.

Der står senere: »Forinden regeringen fremlægger sit forslag til revision af arbejdstilbudsloven, vil forslaget blive forhandlet med arbejdsmarkedets parter.«

Det er forhandlet med arbejdsmarkedets parter, og i forhold til regeringens oprindelige

udspil, der også levede op til formålet, blev forslaget yderligere ændret i retning af det, som LO, FTF og AC gav udtryk for ønske om.

Der var altså vist imødekommenhed over for arbejdsmarkedets parter, inden regeringen fremsatte sit lovforslag.

Og så er der én nøglesætning tilbage, en sætning, hvori det hedder:

»Sigtet er at øge den genoptræningsmæssige effekt, så de lediges fortsatte tilknytning til arbejdsmarkedet sikres.«

Der står: Sigtet er Og nu er der jo en chance for, at jeg lidt bedre ved, hvad formuleringen »sigtet er« betyder, end hr. Kaj Poulsen, der i embeds medfør var i New York og udførte et stykke arbejde dér og derfor ikke deltog i forhandlingerne. »Sigtet er« er noget helt andet, end hvis der havde stået »garanti«. Hvis regeringen skulle have leveret det, som Kaj Poulsen her hævder, skulle der have stået: »De lediges fortsatte tilknytning til arbejdsmarkedet garanteres.« Det står der ikke, og det bad Socialdemokraterne ikke om at der skulle stå. Hvis de havde bedt om det, kunne vi ikke have leveret det; så kunne vi ikke have indgået en aftale. Men Socialdemokraterne bad heller ikke om det, de bad ikke om en garanti, og der står intet om en garanti. Der står noget om, at »sigtet er«, og det har vi selvfølgelig leveret til punkt og prikke. Jeg minder om, at en dag eller to efter, at denne aftale var indgået, sagde hr. Svend Auker – jeg citerer efter hukommelsen fra Berlingske Tidende –: Vi har fået alt det, vi har bedt om.

Men man bad altså ikke om en garanti, og man fik heller ingen garanti.

Og skal vi så ikke droppe den golde diskussion om fortiden og beskæftige os med, hvordan vi i fællesskab til gavn for de langtidsledige kan løse problemerne? Det tror jeg folkestyret, de langtidsledige og Socialdemokratiet vil være tjent med.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg kan sige til ministeren, at jeg har bemærket, at han er kommet med en invitation til samarbejde, men han ved også, at jeg allerede den 3. marts i et brev til ham fortalte, at dette oplæg på ingen måde opfylder den aftale, vi har indgået, og at han derfor måtte komme med et andet. Alligevel kommer ministeren med et oplæg

[Kaj Poulsen]

ikke alene før valget, men også efter valget, og det er baggrunden for, at vi må sige – selv med den argumentation, ministeren har brugt her om, hvad »sigte« betyder – at hvis vi ikke kan skrive i en aftaletekst med regeringen, at sigtet med en ordning, altså målsætningen med en ordning, er at sikre noget, kan vi bare kassere 20.000 mennesker i det danske samfund.

Hvis ministeren fastholder, at det er den måde, der skal laves aftaler med ham på, bliver det utrolig svært. Så er det blokpolitikken, ministeren hylder med den tale, han netop har holdt, og så er der ingen mulighed for, at vi kan tale med ministeren om noget. Den ordning, ministeren har lagt frem, løser ikke de problemer, han ønsker at løse, medmindre han har en skjult dagsorden, og det tror jeg han har. Ordningen er tilrettelagt, tror vi, for det første for at regeringen kan opnå besparelser på statsbudgettet, for det andet for at få sorteret de svageste væk fra arbejdsmarkedet, for det tredje for at tilgodese behovet for arbejdskraft ud fra arbejdsgivernes synsvinkel og ikke for at sikre de menneskelige behov hos de ledige.

Hvis ministeren vil læse dansk, som danskerne normalt gør, og forstå den tekst, som danskerne vil forstå den, tror jeg, der vil være mulighed for, at vi sammen kan løse dette problem, men det fordrer, at ministeren optræder helt anderledes.

Formanden:

Der er et hensyn at tage til en lang række ordførere, og derfor går vi tilbage til ordførerrækken, når arbejdsministeren har haft ordet.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg skal blot sige, at ligesom hr. Kaj Poulsen har nævnt over for mig, at han ikke mener, aftalen var opfyldt, har jeg nævnt over for hr. Kaj Poulsen og ved andre lejligheder over for andre socialdemokrater, hvorfor jeg mener, at aftalen selvfølgelig er opfyldt.

Men jeg synes, at nøglen til at komme videre er, at hr. Kaj Poulsen sagde, at alligevel kommer ministeren med en redegørelse og et forslag, hvorefter vi kasserer 20.000 mennesker. Jeg føler mig overbevist om, at når vi nu glemmer, at der har været valgkamp, når vi nu giver os til grundigt at arbejde med redegørelsen, og når vi nu grundigt i løbet af sommeren arbejder med redegørelsens og et kommende lovforslags

elementer, vil jeg være i stand til at dokumentere over for hr. Kaj Poulsen, at der ikke vil være 20.000, der bliver kasseret i kraft af det her; tværtimod giver vi nye chancer til mange flere. Jeg formoder, at hvis jeg kan dokumentere det, er der grundlag for en åben og fordomsfri debat, og den vil jeg så invitere til og glæde mig til at deltage i.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Ser man på redegørelsen på de 11 sider, så bygger den stort set på indholdet af det forslag, som arbejdsministeren fremsatte i Folketinget umiddelbart før valget den 10. maj, et forslag, som ikke kunne samle flertal, og i stedet for at skælde ud over det vil jeg sige: Heldigvis for det. For det var bestemt ikke godt nok. Hvis det var blevet vedtaget, var ca. 15.000 mennesker røget over i bistandssystemet og ud af arbejdsmarkedssystemet. Det har SF været imod hele tiden, og det agter vi at fortsætte med at være imod. Efter SF's mening må målsætningen nemlig være, at ingen frivilligt skal forlade arbejdsmarkedssystemet. Det er ikke den enkeltes skyld, at der ikke er arbejde til alle; det er det hellige almindelige erhvervslivs og politikernes skyld. De har ikke magtet at skabe et samfund, hvor der er plads til de arbejdsløse. Det er vores udgangspunkt for de lovgivningsinitiativer, som vi synes skal tages på dette område.

De nye forventede tal for langtidsledige er for 1988 41.000, for 1989 43.460. Ca. 75 pct. af dem, vi her taler om, er kvinder. Det skal vi huske. At lave en udgiftsneutral ordning på denne baggrund lader sig ikke gøre. I at ændre 12-måneders-reglen til en 18-måneders-regel ligger der en besparelse, men det er så til gengæld de ringest stillede på arbejdsmarkedet, der må betale, og det er dem, man med et så smagfuldt udtryk i politiske kredse kalder restgruppen, nemlig de ufaglærte unge, som så ikke kan komme ind i dagpengesystemet. Der er noget, der tyder på, at det heller ikke mere er meningen, men at det netop er på den måde, man skal løse dette problem. Det håber jeg vil vise sig under de videre drøftelser. Jeg er lidt ærgerlig over, at jeg formentlig ikke hører med til det brede flertal, som kunne lave en lov på dette område, der duede, for så ville det i hvert fald blive pillet ud, og i stedet ville jeg pege på et andet sted, hvor man helt sikkert kunne skaffe

[LIIII Gyldenkilde]

nogle penge, så man kunne komme videre med denne lovgivning og gøre den til en ordentlig lovgivning for de langtidsledige.

Der bør efter SF's mening indføres 1 eller 2 karensgange for arbejdsgiverne, når de fyres folk. Så var vi også fri for de korttidsparkerede, de ledige på dagpenge på grund af dårlig planlægning ude i virksomhederne, og så ville der være penge til at lave en ordentlig løsning på dette område.

Jeg skal kort sige, hvad vi ellers mener der kan hjælpe.

Vi mener, at alle langtidsledige frit skal kunne vælge mellem et jobtilbud og et uddannelsesstilbud på dagpenge. Vi ønsker, at alle langtidsledige får ret til mindst tre års uddannelse, og de, der først skal i gang med 9.-10. klasses afgangsprøve, skal have ret til fire års uddannelse på dagpenge. Vi ønsker, at ingen mister dagpenge eller uddannelsesyndelse, fordi arbejdstilbud eller uddannelsesstilbud ikke er givet til tiden – apropos overgangsordninger. Vi ønsker, at de ledige, der får mulighed for at modtage iværksætterydelsen, skal have denne mulighed så tidligt som muligt i forløbet. Her er vi altså ikke så uenige i oplægget.

I øvrigt opfordrer vi til, at de, der får iværksætterydelsen, skal deltage i mindst fire ugers iværksætterkurser, såfremt de ikke tidligere har arbejdet som selvstændige, for det er nødvendigt at lære noget om disse ting; alene papirarbejdet er jo en stor opgave, men at løse den kan læres på kortere kurser.

SF har altid givet udtryk for, at de ledige skal have lov til at uddanne sig på dagpenge. Hvis det skal lykkes, skal uddannelsespladserne være til rådighed. I den forbindelse må jeg sige, at hvis ministeren og hans flertal ikke indser, at det ikke kun skal være overgangsordninger for 1988, vi skal snakke om, så går dette helt galt. F.eks. vil mange af dem, der skal begynde en uddannelse efter 1. januar 1989, hvis de går ind i et reelt uddannelsesstilbud, ikke kunne komme i gang før hen i august næste år. Hvad så? Så har de brugt det første halve år på uddannelsesyndelse uden at være kommet i gang. Hvis ikke man laver nogle bredere overgangsordninger her, nytter det, vi står her og laver, slet ikke noget, og det ville være ærgerligt, så det vil jeg også bede om at man tager godt og grundigt fat i under det videre arbejde.

Så skal jeg sige, at SF ikke går med til, at rådighedsbegrebet bliver strammet op. Man må sige, at arbejdsministeren og med ham de folk, der har udarbejdet dette forslag, ikke har meget forstand på, hvordan tingene virker i praksis uden for Christiansborgs tykke mure. Det er jo sådan, at der gennemgående er strammet op gennem tiden, og det er ikke nødvendigt, at der bliver strammet yderligere op. Hvad er det man forestiller sig? Skal de ledige komme og bevise, at de står til rådighed for arbejdsmarkedet? Så må jeg spørge: Hvordan – ud over det, der er tale om i dag – skal de gøre det? Skal de komme med breve fra de arbejdsgivere, som de har stået i kø hos om morgenen ude ved fabrikkerne for at søge arbejde? Vil man have, at arbejdsgiverne skal skrive breve, der kan være dokumentation for, at de ledige har stået 10 gange ude ved fabrikkerne om morgenen og søgt arbejde og fået afslag? Det får man da ikke arbejdsgiverne til. Vi kan ikke engang få dem til seriøst at medvirke til at opfylde de øvrige dokumentationskrav, vi har i a-kassesystemet, så hvorfor tror nogen, at de vil gå med til noget som helst på dette område?

Jeg synes ikke, man har tænkt sig ordentligt om, da man lavede denne redegørelse. Jeg synes, det vil være helt urimeligt, at man nu stiller nogle krav, som man godt ved ikke kan opfyldes. Den eneste grund man har til at fastholde de krav er, at man ønsker at få skubbet folk over i bistandssystemet, og det er ærlig talt temmelig uklogt.

Så står der som sædvanlig noget om fleksibilitet og mobilitet, og det er sådan en ønskedrøm, man har, at man skal kunne flytte rundt med folk ligesom med skakbrikker. Det kan man nu engang ikke, men jeg skal hilse og sige, at er der nogen, der er mobil og fleksibel, er det den arbejdskraft, som må stille sig selv til rådighed, for ellers kan den ikke eksistere. Den er mobil og fleksibel. I øvrigt, var det nok en god idé, om ministeren og ikke mindst de ovre i kontoret læste den bog, der hedder »Det Fleksible Køn«. Den viser nemlig noget om, hvor fleksible kvinder er med hensyn til arbejdsmarkedet. De er alt for fleksible, for at sige det ligeså, så der er ikke noget at hente ved at stille krav med nogle ord, som efterhånden er blevet ord, som der er besværgelse i.

Vi har i dag i Arbejdsmarkedsudvalget haft nogle murersvende i deputation. Jeg spurgte

[Lilli Gyldenkilde]

dem: Hvad betyder ordene »mobilitet« og »fleksibilitet« for jer? Vi ved jo godt, at det ikke betyder noget, når der er 25 pct.s ledighed i København for murersvende og 20 pct.s ledighed i øvrigt på hele Sjælland. Hvad er det så for en mobilitet, vi kræver af dem? At de rejser til Jylland? Ja – men dér er arbejdsløsheden på 20 pct. Kan vi ikke snart holde op med at bruge de ord?

Jeg glæder mig over, at arbejdsministeren har kigget på de forsøg, som er gjort i Horsensområdet, og jeg skal hilse og sige, at de jo ikke er lavet af sig selv. De er lavet af nogle, der kender lovgivningen, og forsøgene bygger på den lovgivning, der findes i forvejen. Det kan lade sig gøre at lave en ordentlig vejledningsindsats med den eksisterende lovgivning. Det kan også lade sig gøre at lave en ordentlig uddannelsesindsats med den eksisterende ordning. Der skal bare sættes nogle midler af, så vi sikrer, at der bliver uddannelsespladser nok. Det helt forfærdelige i denne situation er jo, at det bliver der ikke.

Der er altså beviser for, at disse ting kan lade sig gøre, og så kan jeg ikke forstå, at man absolut skal stramme lovgivningen yderligere op på dette område og kræve en hel masse af folk, som er unødvendigt, i øvrigt til stor irritation for alle, og at man koncentrerer sig om den slags ting i stedet for det reelle: at fastholde en jobtilbudsordning og en uddannelsesydelelseslov, som selvfølgelig skal være så god som overhovedet muligt. Det er det, man bør koncentrere sig om.

Og så er pippet lige ved at blive taget fra én, når man nu står her og har – håber jeg det kan blive – en nogenlunde fornuftig redegørelsesdebat, hvor vi kan tage fat om de ting, der skal ændres, og så har den viden, at KVR-regeringen forleden redegjorde for, at der nu skulle fyres ca. 20.000 i den offentlige sektor. Man sagde godt nok, at det skulle ske ved naturlig afgang, men så mange er der vel ikke, der kan gå ved naturlig afgang, og fyringerne er jo ved at være en realitet ude i amter og kommuner allerede på grund af de besparelseskrav, der er stillet.

Jeg vil godt slutte af med at sige, at vi får brug for en virkelig god lovgivning på dette område, for der vil fremover blive flere, der får brug for den, hvis ikke vi får taget os sammen herinde til at føre en anden politik, og jeg er desværre ikke så optimistisk med hensyn til det inden for, hvad jeg sådan vil kalde en overskuelig fremtid.

Jeg skal vende tilbage med yderligere et par bemærkninger i anden omgang, som jeg ikke kan nå nu.

Traberg Smidt (V):

I modsætning til fru Lilli Gyldenkilde synes jeg, dette er en udmærket redegørelse, også fordi den kommer samtidig med en anden redegørelse fra en offentlig myndighed, som fortjener at blive læst sammen med den, nemlig vismandsrapporten, som siden er blevet behandlet i Det Økonomiske Råd. Det fremgår af vismandsrapporten, at det kun er 3 pct. af arbejdsstyrken, der bærer over en fjerdedel af ledigheden, og det vil sige, at det er en lille spids af isbjerget, der medfører utrolig store udgifter og forårsager utrolig store menneskelige omkostninger. Jeg synes, at redegørelsen er god, netop fordi den tager fat på den meget sårbare gruppe, vi her taler om, og det gør den på mange måder, som fru Pia Christmas-Møller har gennemgået. Det skal jeg ikke gentage, men jeg vil koncentrere mig om nogle holdninger, som kommer frem i redegørelsen.

En af de ting, som jeg har lagt meget mærke til, er, at redegørelsen beskriver den bevægelse, der er på arbejdsmarkedet og i arbejdsmarkedspolitikken i retning af, at man også må gøre noget selv.

Vi kan ikke, hvis arbejdsministerens redegørelse danner grundlag for lovgivning, længere acceptere den rene passivitet, altså at man bare får sin arbejdsløshedsydelse.

Hvis man siger ja til de jobtilbud, der kommer, og hvis man siger ja til de uddannelsesjobtilbud, der kommer, og til de samtaler, der kommer, gives der noget i retning af en garanti – selv om det ord ikke er brugt i redegørelsen – for, at man ikke ryger ud af systemet. Her er vismandsrapporten interessant igen, for den beskriver nemlig vekselvirkningen mellem dem, som vismændene kalder outsiderne og insiderne. Hvis først man er insider, skal der ret meget til, før man ryger ud af arbejdsmarkedet, og hvis man gør det, kommer man i øvrigt hurtigt ind igen. Hvis man én gang har fået prædikatet outsider, f.eks. fordi man har en dårlig uddannelse, eller fordi man er i et fag, som er i tilbagegang, er det meget svært at komme ind og være insider. Derfor er det meget vigtigt, at redegørelsen lægger op til, at man netop kan gøre noget selv, f.eks. ved at møde frem til jobtilbud og

[Traberg Smidt]

ved at tage imod de uddannelsesstilbud, der kommer.

Dér har jeg særlig lagt mærke til iværksætterydelsen. Jeg ved ikke, om det er almindelig kendt, hvor godt iværksætterydelsen allerede nu har virket, og i dag er det jo næsten håbløst at vente på at få en iværksætterydelse. Man skal have været arbejdsløs i årevis, og man skal have været igennem det første jobtilbud.

Ifølge redegørelsen er der lagt op til, at man kan få iværksætterydelse allerede efter et halvt års ledighed. Men selv om det i dag nærmest er et forhindreingsløb at få den iværksætterydelse, er der alligevel skabt over 1.000 nye firmaer. Til glæde for fru Lilli Gyldenkilde kan jeg oplyse, at over halvdelen af de firmaer er stiftet af kvinder, og jeg ville være meget imod, at man skulle tvinge dem, der på den måde starter virksomhed, til at gå på et kommunalt kursus, hvor de garanteret bliver undervist i, hvorfor man ikke skal drive virksomhed, for det kan ikke være anderledes, end at det er lønmodtagere, der underviser på de kurser.

Nej, lad folk prøve selv; det er den måde, man normalt starter på, og det gør, at der sker en normal udvælgelse. Hvis vi først skal til at lære folk at drive virksomhed, er jeg ikke sikker på, at det er de rigtige, der begynder på det. Dér er iværksætterydelsen paradoksalt nok et fremskridt, som også er en besparelse. Det er jo en slags kontrakt, som man indgår med samfundet, nemlig om, at man accepterer at gå ned på halv dagpengesats, hvis man til gengæld får chancen for at bestille noget, og dette med at bestille noget, mens man er arbejdsløs, er jo noget, man normalt kan blive straffet for, men altså ikke under iværksætterydelsen.

En anden ting, som jeg har glædet mig over i redegørelsen, er det forøgede ansvar og forpligtelsen for de lokale myndigheder, altså arbejdsmarkedsnævne, til at gøre noget, og der ligger jo ifølge redegørelsen et vist ansvar på arbejdsmarkedsnævne, f.eks. i vurderingen af, hvad der er særlige risikogrupper. Der står, at hvis man er særlig udsat for arbejdsløshed, kan der sættes ind på et tidligere tidspunkt. Jeg synes, det er sundt, at den slags afgørelser lægges væk fra de centrale myndigheder i København og lægges ud, i første omgang til amterne, og man skal muligvis endnu længere ud.

Jeg vil også knytte en enkelt bemærkning til rådighedsforpligtelsen. Der står et helt afsnit

om rådighedsforpligtelsen i redegørelsen, og dér nævnes det under ét, at man i højere grad må acceptere at skifte fag og i højere grad må acceptere at skifte bopæl. Det er det faglige og det geografiske, der på den måde slås sammen, og dér vil jeg gerne medgive – og det blev strejket i hr. Kaj Poulsens indlæg også – at det er meget indgribende at sige til en familie, at nu skal den ene part i den familie flytte, og det er jo næsten aldrig sådan, at begge er ledige i samme fag samtidig og kan få anvist andet arbejde i en anden by, så dér er jeg enig i, at der skal ret meget til, før man siger til en familie: Nu skal I bryde op og sende farmand til Skagen.

Til gengæld er jeg ikke enig i, at der skal gå meget lang tid, før man tager fat på et fag, som er ved at uddø, eller et fag, som har en stor strukturarbejdsløshed. Nu henviser fru Lilli Gyldenkilde til det foretræde, vi havde i Arbejdsmarkedsudvalget forud for dette møde, og hvor vi netop så nogle murere, som efter al sandsynlighed aldrig kommer i gang i murerfaget igen, fordi der simpelt hen er for mange murere. Hvor længe skal samfundet så acceptere, at de år efter år får ydelser uden at gå over i et andet fag? Her synes jeg at man på en eller anden måde skal sondre mellem geografien og faget. Jeg synes, at samfundets tålmodighed med omskolingsbestrebelse over i andre fag skal være meget mere kortluntet end den situation, hvor vi siger til en familie, at nu skal den flytte. Jeg mener, at der bør skelnes mellem de to situationer.

Til sidst vil jeg gentage arbejdsministerens ord om, at hvis der skal komme en lovgivning ud af dette, som skal virke, kræver det, at vi ikke smider for meget grus i maskineriet, og at der er et væsentligt flertal bag denne lovgivning. Regeringen kan muligvis få sig et flertal et eller andet sted om dette, men hvis Socialdemokratiet og SF ikke går ind i et positivt samarbejde om det, tvivler jeg på, at det kan komme til at virke, så jeg håber meget, at sommerens forhandlinger møder en mere positiv forståelse hos hr. Kaj Poulsen og fru Lilli Gyldenkilde.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Til hr. Traberg Smidt vil jeg gerne sige, at det nok skyldes, at han har været her i så temmelig kort tid, når han kan mene, at den tale, jeg holdt, var så voldsom, for det var den faktisk ik-

[Lilli Gyldenkilde]

ke. Jeg har holdt langt voldsommere taler herinde end denne. Jeg lagde faktisk op til, at hvis der blev mulighed for det, var vi parate til at se på denne ordning, og jeg bemærkede over for arbejdsministeren ikke mindre end to områder, hvor der i det område, jeg kommer fra, i Horsens, er ført bevis for, at man efter den eksisterende lovgivning, uden at der yderligere strammes op, kan lave forbedringer, sådan at man kan få folk i arbejde. Jeg kan se, at ministeren nikker. Han ved godt, at det er rigtigt.

Så skal jeg sige til hr. Traberg Smidt: Jeg ved ikke rigtig, hvad det er, han taler om, når han taler om, at nu kan vi ikke længere acceptere passivitet. Hvis ellers hr. Traberg Smidt vil ulejlig sig med at kigge på al statistik for den gruppe mennesker, vi her taler om, er det sådan, at 95 pct. af dem, der får et arbejdstilbud, tager imod det. Det er de temmelig nødt til, for gør de det ikke, får de en vægring, som kan koste dem 10.000–15.000 kr., og så risikerer de yderligere bål og brand fremover. Man skal kende denne lovgivning, og det er jeg også sikker på at hr. Traberg Smidt kommer til, for det er en nødvendig forudsætning for at kunne diskutere.

Det sidste, jeg skal sige, er med hensyn til vismændene og deres rapport. Jeg har læst den, og det er ganske interessant, hvad der står i vismandsrapporten. Men nu skal man lade være med så at gøre det, at man siger: Vi kan kun bruge den ene del af det, der står i vismandsrapporten, resten skal vi lade ligge, for der står faktisk, at tiden nu er inde til, at arbejdsgiverne kommer til at betale til a-kassesystemet, som de bruger til korttidsparkering af deres overflødige arbejdskraft, fordi de ikke planlægger ordentligt i virksomhederne.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg skal i anden omgang komme tilbage med mere generelle bemærkninger til hr. Traberg Smidts indlæg. Når hr. Traberg Smidt slutter af med at sige, at han håber på en positiv holdning fra Socialdemokratiets side til at løse problemerne her i sommerperioden, kan han regne med det, hvis regeringen og regeringspartierne er indstillet på at løse problemerne og man ikke bare bruger lyrik til at foregøgle befolkningen noget. Det gjorde et utroligt indtryk i hvert fald på mig, da vi så arbejdsministerens pressemøde i tv, hvor ministeren afviste at tale om alt det

ubehagelige. Nu skulle vi bare have den flotte lyrik, arbejdsministeren havde skrevet. Det er alt det ubehagelige, vi skal have fat i og tale om.

Så tror jeg, det ville være gavnligt for debatten, hvis hr. Traberg Smidt fik fat i den rapport fra T. Bak-Jensen, som ministeren har, og så, hvad problemet er, for så gør denne gang lyrik det ikke.

Vi er positive over for forhandlinger, hvis regeringen og regeringspartierne er indstillet på at gøre noget effektivt, men vi smider ikke mennesker væk. Vi mener, at det danske samfund er så rigt, at vi har råd til at satse også på dem, der ikke har kostet samfundet noget som helst uddannelsesmæssigt, og det er dem, der droppes, hvis dette kører igennem.

(Kort bemærkning).

Traberg Smidt (V):

Jeg kan meget bedre lide hr. Kaj Poulsens korte indlæg end hans ordførertaler.

Med hensyn til fru Lilli Gyldenkildes bemærkning om, at de arbejdsløse ikke er passive, eftersom de tager imod jobtilbud, vil jeg sige: Nej, det er de ikke, når først de er nået dertil. Men der går jo alt for lang tid, og det er jo lige præcis det, arbejdsministerens redegørelse sætter fingeren på: at der skal være mulighed for at gøre noget meget før. Det er i øvrigt også noget af det, der ligger i Horsensforsøget, som fru Lilli Gyldenkilde henviser til.

Må jeg i øvrigt ikke netop om Horsensforsøget sige, at der er en lille detalje dér, som jeg synes man skal passe meget på. Jeg synes, man skal passe meget på med at blande socialforvaltningen ind i diskussionen med de arbejdsløse for tidligt. Det indgik i Horsensforsøget. Jeg tror, vi skal holde de kommunale befamlere væk lige i den fase.

Knud Lind (FP):

Indledningsvis vil jeg takke arbejdsministeren for den redegørelse, som ministeren har tilsendt Folketinget. Det er glædeligt, at ledigheden er faldet med 61.000 på ca. 5 år. Jeg er sikker på, at ministeren og andre gerne havde set, at den var faldet endnu mere, men det har altså ikke været muligt.

Ifølge ministerens redegørelse er det langsigtede mål for regeringen at skabe fuld beskæftigelse. Det er Fremskridtspartiet med på, men hvordan er det så gået tidligere? I de 5 år, som

[Knud Lind]

er gået, nemlig fra 1983 til og med 1987, er ledigheden faldet i gennemsnit med ca. 12.200 personer pr. år. Hvis der ikke sker en meget drastisk indsats for at få ledighedsprocenten ned, vil der med den nuværende indsats gå ca. 18 år, inden regeringen har nået sit langsigtede mål: fuld beskæftigelse. Det er jo lang tid. Det betyder nemlig også, at nogle af de 25-årige, som redegørelsen omhandler, vil have nået den modne alder af 43 år, inden de for alvor får stiftet bekendtskab med det private arbejdsmarked. Nogle af de sidste, der kommer i arbejde, hvis man skal gå ud fra det nuværende tempo i bekæmpelsen af arbejdsløsheden, vil således kun være erhvervsaktive i ca. 17 år, nemlig fra det treogfyrretyvende til det tresindstyvende år, hvor de går på efterløn.

Der er derfor god grund til den forstærkede indsats, som ministeren nævner, hvis regeringens høje mål, fuld beskæftigelse, skal blive en realitet, også for at det ikke skal ende som en halv sandhed. Fremskridtspartiet kan være enige med arbejdsministeren i, at der i de kommende år skal føres en økonomisk politik, som skaber grundlaget for en væsentlig stigning i antallet af arbejdspladser i den private sektor. Sker det ikke, vil alle de øvrige tiltag, som ministeren nævner i sin redegørelse, kun være lapperier og halve sandheder. Hvad hjælper det f.eks., at regeringen sætter tidsrammen for at modtage uddannelsesydelse op til 2 år og 6 måneder, hvis der stadig væk ikke er noget arbejde at få, selv efter en forlænget uddannelse.

Øverst i redegørelsen vil man kunne læse, at den nuværende KVR-regering ikke er helt tilfreds med, at der kun er ca. 12.000 ledige, som har taget imod tilbudene om at uddanne sig med uddannelsesydelse eller at starte selvstændig virksomhed med iværksættertilskud. Denne utilfredshed kommer måske klart til syne i redegørelsen, hvor ministeren skriver:

»Efter regeringens opfattelse er der behov for en stramning og præcisering af rådighedsforpligtelsen, således at det klart fremgår, at rådighedsbegrebet har et reelt indhold og indebærer forpligtelser for både medlemmer og arbejdsløshedskasser.«

Man må gå ud fra, at regeringen ønsker, at den ledige skal bort fra denne uheldige passive ledighed.

I tredje afsnit i redegørelsen skriver ministeren:

»Hensigten er bl.a. at motivere medlemmet til aktivt selv at søge arbejde og til i øvrigt at tage imod de forskellige tilbud af beskæftigelsesfremmende karakter, herunder undervisning, der forbedrer medlemmets kvalifikationer.«

Ovenstående citat betyder, at regeringen ikke er tilfreds med de lediges tilslutning til uddannelsstilbud og iværksætterydelse; således må man forstå det.

Regeringen ønsker også en nyvurdering af selve rådighedsforpligtelsen for de arbejdsløse, som har haft en længere ledighedsperiode, således at der indføres en pligt – altså en pligt – til at stå til rådighed for et bredere fagligt og geografisk område. Disse nye tanker kan Fremskridtspartiet tilslutte sig. Det må være naturligt, at hvis der inden for et bestemt fagområde er en beviseligt forringet mulighed for at få arbejde, f.eks. på grund af ændret teknologi m.v., må den langtidsledige indstille sig på at skifte fag. Vi finder det også naturligt, at den ledige også må stille sig til rådighed inden for et bredere geografisk område. Der er jo i forvejen mange mennesker, der må arbejde langt fra hjemmet, tænk bare f.eks. på søfolk, flybesætninger, DSB-personale, militærfolk og ikke mindst de mennesker, som af egen drift søger arbejde i udlandet for ikke at gå arbejdsløse. Der er jo mange, som gør det fuldstændig frivilligt.

Under afsnittet om økonomiske konsekvenser anfører ministeren, at hans forslag medfører offentlige merudgifter, men understreger samtidig, at de foreslåede forbedringer skal gennemføres på et udgiftsneutralt grundlag. Fremskridtspartiet går bestemt ikke ind for offentlige merudgifter, som kun betyder højere skatter og dermed forringede konkurrencemuligheder for erhvervslivet. Vi havde derfor gerne set, at ministeren i sin redegørelse havde angivet nogle skønsmæssige beregninger, som kunne fortælle, hvor store merudgifter der er tale om. Jeg havde også gerne set nogle tal i ministerens redegørelse, som kunne fortælle, hvor store beløb der forventes til dækning af udgifterne. Fremskridtspartiet vil ikke stille sig tilfreds med blot et løfte om, at de økonomiske konsekvenser vil blive fulgt meget nøje med det formål at vurdere, om forudsætningerne om udgiftsneutralitet bliver overholdt, når vi slet ikke kender disse forudsætninger.

[Knud Lind]

Efter hvad jeg kan læse ud af ministerens redegørelse, skal indtægterne til dækning af de foreslåede forbedringer komme fra en ændring af arbejdsløshedsforsikringsloven, således at dagpengerettens indtræden gøres betinget af en fastere tilknytning til arbejdsmarkedet.

Jeg vil være glad for, hvis ministeren vil udbyde denne sidste sætning lidt mere, så man bliver klar over, hvad der menes med en fastere tilknytning til arbejdsmarkedet. Jeg mener, at vi må have klaret det spørgsmål her i dag.

Selv om Fremskridtspartiet påskønner arbejdsministerens ihærdige forsøg på at afskaffe arbejdsløsheden, må vi nok erkende, at de forslag, som er skitseret i redegørelsen, i sig selv langt fra afskaffer arbejdsløsheden. Når månedsarbejder har kronede dage, skyldes det først og fremmest den alt for høje skat på arbejde, der er i Danmark. Stigende skatter bliver naturligt fulgt op af stigende lønkrav, som forringer erhvervslivets konkurrenceevne.

Ved den sidste overenskomstforhandling blev der givet alt for høje lønstigninger, langt mere end erhvervslivets konkurrenceevne kan bære i længden. Det samme skete inden for det offentlige. Jeg mener derfor ikke, at ministerens forslag er nok i sig selv. Hvis vi skal nå fuld beskæftigelse, skal ministerens velmente forslag suppleres af andre arbejdsskabende forslag.

Fagforeningerne har i tide og utide råbt op om solidaritet med de arbejdsløse. De lønstigninger, som de arbejdende fik i sidste omgang, var alt andet end solidaritet med de arbejdsløse. Lønstigningerne betød nemlig en fordyrelse af de danske varer og faldende afsætningsmuligheder i udlandet. Den manglende solidaritet og løntilbageholdenhed betød således også, at de arbejdsløses muligheder for at få arbejde blev ringere.

Hvis vi skal bringe arbejdsløsheden ned, vil jeg personlig foreslå en direkte lønreduktion; procentsatsen kan man diskutere. Lønreduktionen skulle gælde både i det private erhvervsliv og inden for det offentlige. Jeg kunne forestille mig, at en lønreduktion inden for det offentlige skulle bruges til direkte skattenedsættelser. Lønreduktionen i det private erhvervsliv burde efter min personlige overbevisning indfryses på en lukket og spærret firmakonto i det enkelte firma. De penge, som ville fremkomme ved en direkte lønreduktion og fremtidig løntilbageholdenhed, måtte kun bruges til ny, arbejdsskabende produktion.

Der kunne f.eks. være tale om ny teknologi eller ny produktion, som skulle skabe flere arbejdspladser. Det ville i den forbindelse være naturligt, at firmaledelsen tog sine medarbejdere med på råd, således at der fandtes en garanti for, at pengene blev brugt til deres formål, nemlig at skabe mere produktion og flere arbejdspladser.

Hvis et firma ikke inden for en vis årrække havde udvist vilje og var fremkommet med arbejdspladsskabende ideer, burde der være mulighed for, at staten i samråd med arbejdsmarkedets parter fik den mulighed at overføre ubrugte midler fra et enkelt firma til andre, som havde behov for mere kapital til eksportgivende produktion.

Man kunne også tænke sig, at en mindre del af den tilvejebragte lønreduktion inden for de offentligt ansatte kunne bruges til tekniske og måske miljømæssige forbedringer på arbejdspladsen, men det er dog klart, at hovedparten af denne lønreduktion skulle gå direkte til skattnedsættelser.

Jeg håber, ministeren vil tage de ting, som vi har fremført her, med i sine overvejelser.

Elisabeth Arnold (RV):

Da arbejdsløsheden ramte Danmark i midten af 1970'erne, ventede de fleste, at der var tale om et forbigående fænomen, en sommerforkølelse i den internationale økonomi, som ville smitte af herhjemme også.

Efter en meget lang periode med god beskæftigelse var det let og bekvemt at håbe på, at det var den situation, der var den varige, og at arbejdsløsheden blot var noget, der lige skulle udholdes, indtil det internationale opsving indfandt sig. Det måtte jo komme.

Selv efter flere år med stigende ledighed var optimismen intakt. Anstrengelserne samlede sig om at forhindre, at ledige mistede dagpengeretten, samt om at vedligeholde arbejdsevnen og arbejdsmarkedskontakten hos de ledige. Arbejdstilbudsordningen, som den socialdemokratiske regering gennemførte i 1979, var i alt væsentligt et udtryk for denne holdning. Arbejdstilbudene gav mulighed for en vis genoptræning, og de sikrede generhvervelse af dagpengeretten.

På daværende tidspunkt skænkede man det ikke mange tanker, om 9 måneders erhvervspraksis efter halvandet til to års ledighed var

[Ellisabeth Arnold]

noget, der kunne bruges som et springbræt til en ny start i erhvervslivet. Tilbud om uddannelse og omskoling, som kunne have forbedret de lediges muligheder på lang sigt, spillede en meget beskedent rolle. Der var åbnet for muligheder for omskoling og uddannelse gennem § 65 i arbejdsløshedsforsikringsloven, men i praksis benyttedes ordningen meget lidt.

Det Radikale Venstre har igen og igen påpeget, at den ensidige vægt på at sikre dagpengereetten var for passiv en strategi over for det efterhånden permanente arbejdsløshedsproblem. De ledige henvistes til en passiv forsøgelse i stedet for at få reelle tilbud om at komme over i noget fremadrettet. I Sverige drog man allerede for mange år siden den konklusion, at de ressourcer, samfundet anvendte til bl.a. dagpenge, var langt bedre anvendt i forbindelse med en aktiv uddannelsesindsats for de ledige.

I Danmark gik starten på den aktive arbejdsmarkedspolitik i foråret 1985, hvor den daværende regering sammen med Det Radikale Venstre gennemførte muligheden for at bevare dagpengereetten samtidig med, at man uddannede sig eller startede egen virksomhed.

Fra radikal side blev det fra starten understreget, at vi nu betrødte nye veje i arbejdsmarkedspolitikken, at der var tale om en forsøgslovgivning, og at ordningen skulle revideres efter en tid på baggrund af de indhøstede erfaringer.

En analyse af ordningens første virkninger forelå sidste forår og viste et par tydelige tendenser: Den nye iværksættelse var blevet en succes, hvad mange ville have forsvoret. Uddannelsesstilbudene derimod viste sig at være en blanding af succes og fiasko, idet de, der, før ledigheden indtraf, havde en god uddannelsesbaggrund, var flittige til at udnytte ordningens muligheder, mens de, der ikke på forhånd havde nogen uddannelse af betydning og kun havde nødtørftige skolekundskaber, slet ikke følte sig tiltrukket af ordningens uddannelsesstilbud.

Jeg citerer fra rapporten:

»Hovedbarrieren for mange af de ufaglærte er for det første deres kortvarige skolebaggrund og for det andet deres manglende tiltro til, at uddannelse vil forbedre deres beskæftigelsesmuligheder.«

Der er selvfølgelig noget, der er helt galt, når de, der burde have mest glæde af uddannelsesstilbudet, slet ikke tror på, at det nytter noget overhovedet.

Derfor gav Det Radikale Venstre allerede sidste sommer sin tilslutning til, at arbejdsministeren forbedrede vejlednings- og informationsarbejdet ved ordningen. Den fremrykning og intensivning af indsatsen, som herigennem er sket, rummer et væsentligt bidrag til at modvirke, at langtidsledighed overhovedet opstår. Der er således indført et forebyggende element i denne del af arbejdsmarkedspolitikken.

Arbejdsministerens redegørelse rummer imidlertid forslag til en række yderligere forbedringer, således at effekten af det aktive element i ordningen bedres. Jeg vil nævne fremrykningen tidsmæssigt i ledighedsperioden af uddannelsesstilbud og iværksættelse, muligheden for, at unge også kan få iværksættelse, muligheden for at få et uddannelsesstilbud før arbejdstilbud, og at der kan tilbydes en længere periode med uddannelsesyndelse.

For at imødekomme ønsker fra de ledige, der føler, at de har en alder, der gør uddannelse meget lidt attraktiv, er der endvidere lagt op til, at aldersgrænsen for valgfrihed mellem uddannelsesstilbud og arbejdstilbud nedsættes fra 55 til 50 år. Også muligheden for at få et andet arbejdstilbud efter modtaget uddannelsesstilbud bliver nu åbnet, og der er foreslået særlige overgangsordninger for de ledige, som endnu ikke har kunnet nå at drage nytte af den nye, intensiverede indsats.

Nogle af disse forslag kunne vi fra radikal side allerede i efteråret give en positiv modtagelse, da de blev præsenteret ved Folketingets åbning, andre kan vi først hilse velkommen i dag, da arbejdsministerens lovforslag som bekendt lige netop ikke nåede frem til førstebehandling – på grund af udskrivning af valget.

Jeg synes, der er grund til at understrege, at disse forslag samlet indebærer en meget væsentlig forbedring af den hidtidige ordning. Vægten lægges på en hurtigere, mere omfattende og ikke mindst mere differentieret uddannelsesindsats. Specielt det sidste har stor betydning for de grupper af ledige, som har haft svært ved at føle sig tiltrukket af de hidtidige tilbud.

Tilbage er der imidlertid en række problemer, som må overvejes grundigt, før Folketinget kan sætte punktum for denne lovrevision. Specielt er der grund til at understrege, at hele uddannelsesstilbudsordningens succes – og den ønsker vi virkelig fra radikal side – afhænger af,

[Elisabeth Arnold]

at der etableres et tillidsfuldt samarbejde mellem alle instanser, og det drejer sig om arbejdsløshedskasserne, arbejdsformidlingssystemet, uddannelsesinstitutionerne og så hovedpersonerne: de ledige selv.

Derfor må det fremhæves, således som det også sker i redegørelsens slutning, at der tales om en invitation til samarbejde. Ja, det er måske endda for venligt sagt: Det ville være ærgerligt og synd og skam, hvis manglende samarbejdsvilje fra nogle af de involverede parter betød, at ordningen ikke fik den gennemslagskraft, den fortjener. Det gælder alle i denne sal – og i særlig grad dem, der efter sidste års juleforlig har medansvar for uddannelsestilbudsordningens nuværende udseende – at vi skylder de ledige al mulig støtte til, at de så hurtigt som muligt bliver i stand til at klare sig ved egne kræfter.

Derfor er det vigtigt i dag, at vi lader debatten udfolde sig frit og så i løbet af sommeren tager hensyn til de synspunkter, der kommer frem, så vi får de bedst mulige forudsætninger for en bred enighed om ordningen, som skal gennemføres til efteråret.

Fra radikal side vil vi blot pege på et par enkelte punkter, som må indgå i den videre debat. For det første må det overvejes, hvorledes arbejdstilbudene kvalitetsmæssigt forbedres, og hvorledes vi får flere arbejdstilbud i de private virksomheder. For det andet må det sikres, at den genoplivning af arbejdsløshedsforsikringslovens § 65 om opstramning af rådighedsbegrebet, som redegørelsen argumenterer for, bliver meningsfuld set såvel under samfundets som under den enkelte lediges synsvinkel.

En aktivitetsforpligtelse som betingelse for at bevare dagpengereetten bør ikke kunne opfattes som noget negativt. Det er først og fremmest en appel til den enkelte ledige om at tage et medansvar for sin egen situation, og dermed er det en tillidserklæring. Men tilbudet skal også være sådan fra samfundets side, at ansvaret får et reelt indhold for den enkelte.

For det tredje må det overvejes, om de foreslåede ændringer tager tilstrækkeligt hensyn til de grupper af ledige, som har særlig vanskeligt ved at udnytte uddannelsestilbudene. Det drejer sig typisk om ledige i 40-års-alderen, som har forladt skolen tidligt og ikke senere har fået en erhvervsuddannelse. Overvejelserne om de pågældendes tilknytning til arbejdsmarkedet

og bevarelse af dagpengereetten må tage udgangspunkt i begrebet »uden egen skyld«, som anvendes i redegørelsen. Det giver hverken menneskeligt eller samfundsøkonomisk mening at fjerne arbejdsmarkedstilknytningen og reelt pensionere ledige, som kan og vil arbejde.

For det fjerde skal vi drøfte, hvilke forskellige muligheder for finansiering af forbedringerne der kan findes. Det Radikale Venstre tilslutte sig princippet om udgiftsneutralitet inden for området og lægger samtidig vægt på, at arbejdsmarkedstilknytningen bliver et af de afgørende elementer. Der kan sikkert findes flere ordninger, der kan fremlægges til diskussion, inden revisionen bliver færdiggjort.

Det Radikale Venstre lægger afgørende vægt på, at der opnås bred enighed om, hvordan disse problemer skal løses. Kun derved kan et gennembrud for en aktiv arbejdsmarkedspolitik få en chance.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

For at Det Radikale Venstres ordførers, fru Elisabeth Arnolds, tale ikke skal bringe nogen i den tro, at der er ændret på loven om jobtilbud og uddannelsesyndelse ved juleforliget, som fru Elisabeth Arnold kaldte det, tager jeg ordet for at forklare, hvad der er ændret.

Det blev ved det forlig aftalt, at 70 pct.- og 55 pct.-satsen skulle fjernes fra dagpengeloven. Derudover blev det aftalt, at arbejdsministeren skulle fremsætte forslag, der sikrede, at ingen ledige mistede deres tilknytning til arbejdsmarkedet.

Derfor er der ikke ændret så meget som et komma i forhold til den lovgivning fra 1985, Det Radikale Venstre står bag. Den vildfarelse må man bestemt ikke komme ud i.

Bollmann (CD):

Jeg skal først på CD's vegne sige tak til ministeren for redegørelsen. At vi meget langt betragter den som noget meget positivt, kan jo ikke undre, idet den dels omfatter den indsats, der er gjort i de senere år, og som vi har et klart medansvar for, dels omfatter en række initiativer, som regeringen ønsker at tage i den kommende tid.

Det fremgår jo også af redegørelsen, at en lang række punkter svarer til det lovforslag, som ministeren fremsatte lige før valget, og som vi i CD var med til at drøfte.

[Bollmann]

Vi erkender, at der skal ske noget, og derfor håber vi, at det vil lykkes ministeren at få udarbejdet et lovforslag, der kan vedtages i oktober, så at alle de, der ellers vil løbe ind i store vanskeligheder til januar, får situationen afklaret.

Af de temaer, som ministeren perger på, og som vi i CD synes er meget positive, skal jeg nævne forsøg med en 1-årig arbejdsmarkedsuddannelse og tilbud, der tilgodeser de voksne kvinders ledighedsproblemer. Selvfølgelig finder vi også de forbedrede muligheder for at få iværksættelse positive, både hvad angår ændringen af ledighedsperiode og med hensyn til aldersgrænse. Vi er enige med ministeren i, at adskilligt flere fremover sandsynligvis får mulighed for at begynde som selvstændige. Vi finder da også tanker om bedre muligheder for at få uddannelsesydelse fornuftige. Her tænker jeg specielt på de nye regler for personer med særlig risiko for langvarig ledighed.

Der er nævnt andre initiativer og forbedringer, som forhåbentlig vil medvirke til at løse nogle af de problemer, som andre grupper slås med. Også her finder vi, at der er tale om fornuftige initiativer.

Et spørgsmål har i debatten også her i dag givet anledning til en del kritik, nemlig spørgsmålet om en stramning af rådighedsordningen. Efter vores opfattelse er det en rigtig tanke at motivere de ledige til selv at søge arbejde. Det tror jeg egentlig ikke nogen er uenig i, men jeg vil spørge, hvor stor virkning man egentlig regner med at disse foranstaltninger vil få. Jeg ved ikke, om nogen tør spå om det i dag.

Ministeren nævner jo også en nyvurdering af den generelle rådighedsforpligtelse og i den forbindelse behovet for øget fleksibilitet og mobilitet. Her vil jeg bemærke, at det behov jo er forskelligt, som andre har været inde på. Vi havde jo besøg af en deputation i udvalget i dag, og efter det, vi hørte, er der i hvert fald områder, hvor mobiliteten er ret stor.

Jeg vil også gerne spørge, hvilke faktorer der egentlig hindrer mobilitet. Vi har det sådan i CD, at vi ikke tror, at der kun er tale om ting, der har med arbejdsmarkedspolitikken at gøre og altså hører under ministerens område. En lang række andre faktorer spiller ind. Jeg kan nævne børns tilknytning til en skole, ægtefællens job og omkostninger ved at flytte fra den ene ende af landet til den anden. F.eks. ved salg og køb af bolig er det meget, meget store beløb,

der betales i afgifter til det offentlige, og hvis regeringen virkelig ville, kunne man jo nok fremme mobiliteten en lille smule her. F.eks. havde vi jo fredag den 10. juni i år første behandling af et forslag om at forhøje tinglysningsafgiften. Vi har tidligere støttet det, og det føler vi også vi må gøre igen, men at kalde det et mobilitetsfremmende forslag kan man nok sige er en sandhed med modifikationer. Jeg kan i hvert fald sige, at vi ikke kan lide den slags, og jeg tror ikke, regeringen skal regne med vores støtte til den slags mobilitetsfremmende foranstaltninger i fremtiden.

Et andet stort problem ved redegørelsen og hele problemstillingen – som også var det, der gav de største betænkeligheder, da lovforslaget i sin tid blev udarbejdet – er jo de grupper, der falder ud af arbejdsmarkedssystemet og ryger over i det sociale system.

Der har været nævnt mange forskellige tal, og jeg er ikke i stand til at vurdere, hvilket der er rigtigt. Jeg vil gerne høre, om ministeren har et bud på, hvad man kan forvente. Jeg forstod egentlig af ministerens bemærkninger for lidt siden, at han var rimelig optimistisk på det område. Det ville glæde mig meget, hvis det var sådan. For CD er det afgørende, at et tilsvarende antal – og selvfølgelig helst flere – kommer fra det sociale system ind i arbejdsmarkedssystemet.

Jeg tror, ministeren er klar over, at den tidligere socialminister var meget optaget af netop denne problemstilling. Jeg ved også, at der var et udvalgsarbejde i gang mellem arbejds- og socialministeren i sin tid, og jeg vil gerne spørge ministeren, hvordan det forløber. Kan der, inden lovforslaget kommer igen, forventes et resultat, der kan indgå i lovgivningen?

Jeg skal selvfølgelig ikke forudskikke, hvordan forløbet vil blive til efteråret, men vil gerne understrege, at hvis ikke der er fremkommet noget som helst konstruktivt på dette område forinden, er en meget væsentlig forudsætning for vores deltagelse faldet bort.

Jeg skal selvfølgelig ikke ved denne lejlighed remse en hel masse ideer op, men blot henvise til regeringens socialpolitiske redegørelse, der blev givet her i Tinget den 19. januar 1988. Den indeholdt jo adskillige gode ideer. Dengang stod den samlede regering bag redegørelsen, og jeg håber sandelig også, at den nuværende regering står bag den, så disse forslag ikke bliver glemt.

[Bollmann]

Jeg har registreret, at ministeren i redegørelsen omtaler, at a-kasserne skal have en mere aktiv rolle i vejledningen af de ledige. Jeg ved ikke rigtig, om ministeren her tænker på, at a-kasserne skal supplere eller måske ligefrem konkurrere med Arbejdsformidlingen. Hvis han tænker på det, vil det ikke møde modstand hos os. Det er faktisk en gammel CD-tanke, men vi synes, den stadig er en overvejelse værd.

Det samme gælder, hvis ministeren skulle udvide disse tanker til også delvis at omfatte kommunerne. Kommunerne har i en lang række tilfælde, når det drejer sig om personer i det sociale system, faktisk en bedre kontakt med og et meget bedre kendskab til de pågældende, end Arbejdsformidlingen nogen sinde kan få. Kort sagt synes vi, det kunne være en idé, at man i denne forbindelse kigger på kommunernes mulighed for at anvise, måske særlige grupper, hvad ved jeg, f.eks. unge op til 30 år, men at man altså får den idé vendt i luften. Jeg går ud fra, at jeg får en kommentar fra ministeren også til det.

Jeg skal om det økonomiske sige, at vi i hovedsagen er enige i, at sådanne nye initiativer ikke må få udgifterne til at eksplodere. Der er jo talt meget om udgiftsneutralitet. Jeg vil egentlig gerne spørge: Er det kun på arbejdsministerens ressortområde, eller er Socialministeriet også dækket her? For hvis neutraliteten det ene sted betyder en ekstra udgift på f.eks. 300-400 mio. kr. et andet sted, er der jo ikke meget mere end slagord tilbage.

Jeg skal slutte med at sige, at vi med interesse ser frem til et kommende arbejde, dels fordi der er et meget stort behov for løsning af problemerne, dels fordi der er mange sunde og rigtige tanker i ministerens redegørelse.

Så skal jeg til allersidst sige, at jeg føler mig helt overbevist om, at hvis man ønsker vores medvirken i det her, har ministeren nok også lyttet til de bemærkninger, jeg kom med.

Glønborg (KRF):

Redegørelsen er en følge af aftalen fra 7. december 1987, som Kristeligt Folkeparti er med i. Da vi i mellemtiden er udtrådt af regeringen og arbejdsministeren derfor ikke længere på forhånd skal spørge os, hvad der bør stå i hans redegørelse, har vi naturligvis læst den med spænding for at se, om aftalen er holdt.

Ved at lytte til hr. Kaj Poulsens indlæg kunne man få det indtryk, at arbejdsministeren har svigtet aftalen groft. For mig at se drejer sagen sig dybest set om, hvad vi lægger i begrebet tilknytning til arbejdsmarkedet. Her vil jeg sige meget kontant, at vi i Kristeligt Folkeparti kan kende forskel på arbejdsmarkedet og en arbejdsløshedskasse. Så når vi siger »tilknytning til arbejdsmarkedet«, så mener vi arbejdsmarkedet og ikke bare tilknytning til en a-kasse. Arbejdsløhedskasserne er et udmærket gode, som vi ikke vil undvære, men vi må ikke bilde folk ind, at bare man laver nogle ordninger, som holder folk fast i a-kassen, er det vigtigste problem klaret.

Det glæder mig, at arbejdsministerens redegørelse bygger på så megen konstruktiv og kreativ tænkning, at den anviser en lang række praktiske metoder til at skaffe ledige i arbejde. Det må da være det, der er meningen med det hele.

Hr. Kaj Poulsen betegnede flere gange redegørelsen som lyrik. Desværre lød det, som om lyrik skulle forstås negativt, så vil jeg bede hr. Kaj Poulsen om at finde sangbogen frem, gerne »Arbejdersangbogen«, og studere lyrik lidt. Hvis redegørelsen skal kaldes lyrik, så er det i det mindste god lyrik. Jeg synes faktisk, at den lægger op til et dynamisk samspil mellem den enkelte ledige og AF-systemet, a-kasserne og flere andre gode foretagender.

Kristeligt Folkeparti vil gerne synge med på sangen, og jeg håber, at vi kan blive rigtig mange, der vil synge med. Det gavner med lidt sang, spil og glæde, når man skal løse en vanskelig opgave, og det er en vanskelig opgave, vi har. Derfor glæder det mig, at redegørelsen ikke skjuler problemerne, men afdækker dem og anviser fornuftige løsninger.

Jeg skal ikke gennemgå redegørelsen i enkeltheder. Vi kommer til at se mere på detaljerne, når der til efteråret foreligger et konkret lovforslag, og hvis lovforslaget til sin tid i lige så høj grad lever op til den aftale, vi har indgået, som redegørelsen gør, kan jeg tilsige Kristeligt Folkepartis positive medvirken til løsning af problemerne.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Man burde næsten bruge et lidt omskrevet bibelcitater efter at have hørt den tale her, nemlig: Tilgiv ham, for han ved ikke, hvad han gør!

[Kaj Poulsen]

Vi har haft den fornøjelse, selv mens Kristeligt Folkeparti var i regeringen, at være til møde med fagbevægelsen sammen med Kristeligt Folkeparti om det forslag om arbejdstilbudsordningen, som blev gennemført i 1985, og der har ikke været nogen tvivl om, at Kristeligt Folkeparti løbende har fundet ud af, at den nok var gal. Men jeg kan altså forstå, at nu, da man har forladt regeringen, har man kun uvidenhed, for hr. Glønborg ville jo ikke gennemgå redegørelsen, som han sagde. Det havde jo været lystigt, hvis den tale, som vi netop har hørt, ikke byggede på uvidenhed.

Må jeg have lov til at sige til hr. Glønborg, at når han siger, at man skal kunne kende forskel på, hvad tilknytning til arbejdsmarkedet og tilknytning til en a-kasse betyder, synes jeg, at hr. Glønborg her giver udtryk for, at han ikke rigtig har læst den redegørelse, som han ikke vil gennemgå, for ikke mindre end to steder i ministerens redegørelse bruges det udtryk med den samme betydning som den, Socialdemokratiet lægger i det. I øvrigt er det den samme betydning af, hvad det drejer sig om, som i de sidste 15 år har været brugt her i Folketinget.

Man kan jo godt se bort fra realiteterne, som hr. Glønborg gør det. Men det spørgsmål, som det her drejer sig om, er altså: Hvad med familien? Det er jo, hvad Kristeligt Folkeparti plejer at sige. Hvad med familierne? Hvad med børnene? Hvor er hensynet til de svage i samfundet? Hvorfor er der kun udtalt sådan en gang kynisme fra Kristeligt Folkepartis side, hvor næstekærligheden er gemt langt, langt bag den uvidenhed, denne tale var udtryk for?

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Det undrer mig, at hr. Kaj Poulsen har en helt anden opfattelse af visse begreber, end jeg har, men det må jeg så konstatere. Jeg kan ikke forstå, hvor hr. Kaj Poulsen finder noget som helst belæg for at tale om kynisme, når jeg netop taler om, at det, det drejer sig om, er at give folk vejledning og opmuntring til at blive bedre kvalificerede til at få noget meningsfyldt at beskæftige sig med. Jeg kan ikke forstå, hvorfor man skulle have sådan en kærlighed til lige netop bare at være medlem af en a-kasse og være berettiget til at få udbetalt dagpenge. Det er da ikke det, sagen drejer sig om.

Jeg nævnte, at jeg ikke havde tid til her at gentage hele redegørelsen. Man kan jo netop læse den og se, at der er peget på en lang række initiativer, som hjælper folk til at komme i arbejde. Det er da det, sagen drejer sig om. Det kalder jeg sandelig medmenneskelighed og ikke kynisme.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Man kunne jo bruge et bibelcitater igen, også lidt omskrevet: Folk lever jo ikke af ånd alene, der skal også brød på bordet. Det er det, det drejer sig om.

Socialdemokratiet har lige siden denne ordnings start sagt, at det, der er brug for, er uddannelse. Vi siger ja til uddannelse for de her mennesker, vi er med på det hele, men når undersøgelse på undersøgelse har dokumenteret, at uddannelserne ikke er der, må man vurdere denne redegørelse på det grundlag. For hvad betyder det, at ministeren giver de ledige en chance for at få en uddannelse, når der ingen uddannelser er? Så er det jo tomme ord og øregas, der står i denne her redegørelse.

Det har vi påpeget utallige gange over for det flertal, der har gennemført forslaget. Hvis vi dog så kunne få de uddannelser! Hvor er de uddannelser henne? Hvor er skolerne henne? Hvor er lærerne henne? Vi har lagt forslag frem i Folketinget.

Vi ved, det kommer til at koste penge, hvis det her skal opfyldes. Vi har beregnet omkostningerne til 2,5-3 mia. kr., men vi løber ikke fra ansvaret den dag, da vi skal finde pengene. Vi er også med til at finde pengene, når løsningerne skal klares her i Folketinget. Men det er næsten ikke til at tage, når man ikke læser de ting, arbejdsministeren her skriver, og ser, hvor tomt for indhold det i realiteten er.

Jeg synes ærlig talt, at hr. Glønborg skulle slå op på side 4, 3. afsnit, i den stencilerede redegørelse. Det er det første sted i redegørelsen, hvor ministeren bruger udtrykket »med tilknytning til arbejdsmarkedet«. Hvis hr. Glønborg kan få andet ud af det, end at ministeren og jeg er enige om, hvad det har betydet i de debatter, vi har haft her i hvert fald, så er han dygtigere, end jeg troede.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg har ikke nogen særlige bemærkninger til

[Arbejdsministeren]

de indlæg, der er kommet fra regeringspartiernes ordførere og fra Kristeligt Folkeparti, ud over at sige tak for de konstruktive bidrag til redegørelsesdebatten.

Hr. Kaj Poulsen og fru Lilli Gyldenkilde var inde på nogle forventninger til udviklingen i langtidsledigheden målt ved antallet af personer, som skal have et arbejdstilbud. Jeg kunne genkende tallene som en sammentælling af et materiale fra Landsarbejdsnævnet og arbejdsmarkedsnævnene om en prognose, som man for første gang har forsøgt at lave over udviklingen. Jeg vil derfor gerne kommentere de tal lidt.

Jeg tror i og for sig ikke, der er nogen tvivl om, at det er rigtigt, at vi får en stigning i ATB-tilgangen fra 1987 til 1988 fra 36,2 tusinde til 41,6 tusinde.

Jeg synes imidlertid, det lød, som om både hr. Kaj Poulsen og fru Lilli Gyldenkilde havde glemt nogle af vore fælles gerninger, nemlig bl.a. den moratorieordning, vi har vedtaget i Folketinget i foråret 1988 i forbindelse med, at vi fjernede de nedsatte dagpenge. Der er flere moratorieordninger; den ene vedtog vi i foråret, den anden vedtog vi sammen med Det Radikale Venstre og med støtte fra S og SF, hvorved vi udskød revisionen af lovgivningen.

De to ordninger tilsammen betyder, at vi får en stigning i antallet af arbejdstilbudspersoner. Det er ikke så mærkeligt, men hvis vi fjerner de cirka 10.000, som vi skønner den stigning udgør, så er de reelle førstegangsarbejdstilbudspersoner ca. 32.000. Det vil sige, at for de reelle førstegangsarbejdstilbudspersoner er der stadig væk tale om et fald, som der har været fra 1983 frem til og med 1987, og den tendens fortsætter ind i 1988. Men på grund af de ekstraordinære ordninger er der også en ekstraordinær tilgang, og den er altså på cirka 10.000. Derfor kommer der flere arbejdstilbud. Det har de pågældende ret til, og derfor får de det selvfølgelig, og derfor er der ikke nogen diskussion om lovændringer i denne sammenhæng. Den ret er der.

Men arbejdsmarkedsnævnene er gået videre og har skønnet en fortsat stigning i 1989 til 43.200, og den prognose må vi betegne som meget, meget usikker. Det er første gang, der er udarbejdet en prognose over antallet af langtidsledige, og det i sig selv gør det jo vanskeligt at vurdere prognosens kvalitet. Meget tyder på, at nævnene har forudsat, at de regler om arbejds-

tilbud, som gælder i 1988, videreføres uændret i 1989, men det har jo ikke meget at gøre med den faktiske situation i Folketinget. Så der er altså en meget væsentlig fejl i forudsætningerne for nævnenes prognose.

Derudover vil en vedtagelse af en revideret arbejdstilbudslov i efteråret – og det er jo det, vi stiler efter – samt alle de administrativt iværksatte forbedringer, som vi alle sammen er enige om er gode, antagelig ændre mange lediges adfærd, bl.a. fordi de får bedre vejledning og information og bedre motivation i retning af, at de kommer ind i uddannelser, der giver kvalifikationer, sådan at de får beskæftigelse, og dermed får vi reduceret tilgangen til arbejdstilbudsordningen. Derfor er vi for øjeblikket meget usikre over for, hvilket tal vi skal lægge til grund for vores budgettering af arbejdstilbudstilgangen i 1989.

Det væsentlige i denne sammenhæng er imidlertid, at uanset om nævnet skulle have ret i, at det bliver 43.200, eller om jeg skulle få ret i, at det nærmere bliver 36.000, så har de pågældende personer ret til arbejdstilbudet, og så får de det selvfølgelig også.

Der er jo heller ingen som helst tvivl om, at vi kan skaffe disse arbejdstilbud. I 1983 var vi i stand til at skaffe 64.100, hvorfor skulle vi så ikke kunne skaffe enten 36.000 eller 43.000 i 1989? Det kan vi selvfølgelig.

Så der er altså lidt usikkerhed, men jeg synes, det er væsentligt, når man vurderer de tal, at man er opmærksom på, at vi har en helt ekstraordinær tilgang i 1988.

Jeg noterede mig, at hr. Kaj Poulsen var glad for de 1-årige arbejdsmarkedsuddannelser. Det er jeg glad for at hr. Kaj Poulsen er glad for. Jeg tror, det er en god udbygning af de halvårige LAMU-kurser. Vi starter beskeden med 48 pladser for en bevilling på 3 mio. kr. baseret på den finanslovaftale, vi havde om de 90 mio. kr. i vækst i arbejdsmarkedsuddannelserne i år. Hvor mange yderligere pladser der bliver tale om, afhænger jo af, hvad vi bliver enige om i forbindelse med forhandlingerne om disse ordninger, herunder hvor meget vi vil satse på disse uddannelser og hvor stor viljen er til at være med til at finansiere de merudgifter, som ligger i at satse på disse uddannelser. Jeg vil nødig give et tal i dag, men konstaterer, at antallet af pladser afhænger af viljen til finansiering.

[Arbejdsministeren]

Hr. Kaj Poulsen sagde noget meget interessant, nemlig at hvis der kan opnås enighed omkring arbejdstilbudsordningen, er Socialdemokratiet villig til at se på rådighedsbegrebet. Jeg kunne ikke forstå det anderledes, end at hr. Kaj Poulsen var rimeligt imødekommende over for de formuleringer omkring rådighedsbegrebet, som er i redegørelsen. Det vil jeg da i givet fald hilse med glæde.

For så vidt angår den konkrete udformning af fremtidige rådighedsregler skal den selvfølgelig ligesom fortidige rådighedsregler grundigt drøftes med arbejdsmarkedets parter i Landsarbejdsnævnet. Det er vi som sædvanlig indstillet på at gøre.

Jeg kan allerede nu sige om det med det geografiske område: Skal vi nu ikke droppe al den snak om, at nogle fra Jylland skal sendes til Sjælland? Det har jo ikke det fjerneste med sagen at gøre. Geografisk område betyder selvfølgelig det område, hvori man lever, fordi de fleste af os lever i et parforhold, hvor begge har en indtægt, og man kan jo netop ikke flytte den ene med det resultat, at den anden bliver arbejdsløs.

Der er ikke så megen mystik i spørgsmålet om geografisk område og ej heller i spørgsmålet om fagligt område. Man skal simpelt hen gøre det, som arbejdsmarkedsnævnene gør allerede i dag, når de skal vurdere, om et arbejdstilbud er rimeligt ud fra geografiske og faglige hensyn. Det er faktisk også tanken, at de samme arbejdsmarkedsnævne skal gøre det i fremtiden. Og hvem er det nu, der sidder dér? Det er jo fagbevægelsen, det er arbejdsgiverne, det er kommuner, og det er amter. Så det er altså i lokalområdet, men baseret på retningslinjer, som er forhandlet med arbejdsmarkedets parter på landsplan, at man skal lave denne fortolkning af, hvad der er geografisk og fagligt rimeligt. Lad os nu ikke lave for megen mystik om det.

Til fru Lilli Gyldenkilde vil jeg, ud over det jeg allerede har sagt, sige, at der ikke er konstateret noget flertal i Folketinget imod mit lovforslag af 13. april 1988. Mit lovforslag af 13. april kom aldrig til første behandling, så det er et åbent spørgsmål, om der ville have været flertal. Da jeg lyttede til debatten i dag, kunne jeg da godt fornemme, at der måske allerede, hvis vi havde færdigbehandlet lovforslaget, kunne have været flertal dengang. Når jeg så tænker på, hvilke yderligere forbedringer der er lavet

for de langtidsledige siden da, øger det min optimisme med hensyn til troen på, at der også er flertal til at udmønte den lovgivning, jeg fremsætter til efteråret.

Fru Lilli Gyldenkilde sagde, at SF formentlig ikke hørte med til det brede flertal. Da vil jeg godt sige, at jeg ikke udelukker nogen på forhånd. SF kan selvfølgelig vælge at sætte sig uden for indflydelse ved at komme med ultimative krav, så der ikke er noget at tale om, men hvis SF vil tale konstruktivt med om de forbedringer, som reelt ligger her for de langtidsledige, så skal SF ikke føle sig udelukket på forhånd, så skal SF også have lov til at være med og få indflydelse og medansvar. Jeg skal slet ikke snakke om hængekøjer og sådan noget, men jeg ved, at selv om det er sommer, så er det rart at være ude af dem en gang imellem, og det inviterer jeg SF til i forbindelse med denne lovgivning.

Fru Lilli Gyldenkilde sagde – og det er jo meget rigtigt – at der allerede på det eksisterende lovgrundlag kan laves fornuftige ordninger og fornuftig vejledning. Ja, sandelig! Horsenseks-emplerne er nogle af dem. Jeg gør opmærksom på, at der også i redegørelsen står en hel masse om en lang række administrative forbedringer, som er gennemført, og en lang række administrative forbedringer, som vi er i gang med at gennemføre. Jeg minder om, at den daværende regering fik Det Radikale Venstres støtte til at øge bevillingerne til arbejdsformidlingssystemet med henblik på netop at have bemanning til at gennemføre en lang række af disse informations- og vejledningsindsatser, som nu altså administrativt er gennemført.

Så vi er helt enige om, at der kan gennemføres forbedringer, og vi er i fuld gang med at gøre det, og vi har til hensigt at fortsætte med det arbejde.

Så vil jeg godt til hr. Knud Lind sige, at jeg ikke har tænkt mig at komme med kommentarer til de afsluttende mere generelle bemærkninger om indkomstpolitik, for indkomstpolitikken har noget at gøre med en anden del end det, vi beskæftiger os med her. Men for så vidt angår hr. Knud Linds bemærkninger om selve redegørelsen og dens indhold har jeg noteret mig en saglig, på punkter kritisk, men alligevel imødekommende tone, som jeg hilser velkommen.

[Arbejdsministeren]

Hr. Knud Lind spurgte, om man kunne formode, at den ledige skal væk fra den passive ledighed, med reference til redegørelsen. Ja, det er lige præcis det, der er hovedformålet. Det har gjort dybt indtryk på os den sammenfatning, som Socialforskningsinstituttet på initiativ af den tidligere samordningsminister og tidligere socialminister iværksatte, hvor det klart og tydeligt blev dokumenteret, at efter 3-6 måneders ledighed er der meget stor risiko for, at de ledige uden egen skyld glider over i passivitet, fordi de mister troen på tilværelsen. Jamen det er netop derfor, vi skal gøre en aktiv indsats på et tidligere tidspunkt i AF-systemet, i a-kassesystemet, sådan at de ikke glider over i passivitet.

Jeg understreger, at der ikke er tale om, at jeg kritiserer de ledige i denne sammenhæng. Jeg konstaterer en naturlig menneskelig reaktion på et mønster, som den enkelte uforskyldt er kommet ind i, og det er det, vi må have ændret på.

Så ville hr. Knud Lind gerne vide lidt mere konkret om de besparelser, der skulle sikre udgiftsneutralitet. Jeg vil godt høste af den erfaring, jeg drog efter at have fremsat mit lovforslag den 13. april. Jeg fremsatte mit lovforslag ud fra den ene bevæggrund, at der skulle laves forbedringer for de langtidsledige. Jeg sagde også dengang, at det skulle være udgiftsneutral.

Men hvad var det eneste, der blev diskuteret i den offentlige debat og af de politiske partier i oppositionen? Det var besparelsen. Hele diskussionen drejede sig om, at her kom den væmmelige arbejdsminister med et besparelsesforslag. Jeg havde ikke behov for noget besparelsesforslag, hvis jeg ikke havde lavet alle forbedringerne.

Nu beder jeg om, at vi i sommerens debat koncentrerer os om, hvilke forbedringer vi vil gennemføre. Når vi ved det, undersøger vi, hvad de koster, og så finder vi i fællesskab ud af finansieringen, når vi nu er enige om, at vi vil lave disse forbedringer, og når vi er enige om, at de offentlige udgifter ikke må stige. Jeg har noteret mig meget, hvad f.eks. Socialdemokratiet har sagt både før valget og efter valgkampen, da der var regeringsforhandlinger.

Hvis vi er enige om, at der skal være udgiftsneutralitet, så finder vi også i fællesskab de nødvendige besparelser, sådan at vi kan finan-

siere forbedringerne. Inden vi når frem til snoren og skal vedtage lovforslag, ligger der konkrete besparelsesudspil, sådan at det kan vedtages som en helhed.

Nu er jeg i den interessante situation, at hvor jeg plejer at kunne springe CD over i ordførerrækkefølgen, fordi jeg skal koncentrere mig om at besvare De Radikales indlæg, kan jeg nu springe De Radikale over og koncentrere mig om at besvare CD's indlæg. Det vil jeg så gøre.

Hr. Bollmann stillede et par spørgsmål, for det første om den socialpolitiske redegørelse. Den socialpolitiske redegørelse, den daværende socialminister fremlagde, nød meget bred opbakning i Folketinget, herunder opbakning fra Det Radikale Venstre, og jeg kan forsikre om, at den nye socialminister er lige så engageret i at gennemføre de udmærkede ting, som fremgik som forslag i den daværende socialministers socialpolitiske redegørelse.

Jeg kan også oplyse, at det udvalgsarbejde, der var igangsat af den tidligere socialminister og mig selv, er videreført af den nye socialminister med helt den samme hensigt, nemlig hvordan vi kan bringe de mennesker, der er i det sociale bistandssystem, i en situation, hvor de er i stand til at genvinde eller skabe tilknytning til det egentlige arbejdsmarked.

Det udvalgsarbejde bliver videreført i sommerens løb, og det er mit helt klare indtryk og min helt klare forventning, at der vil komme initiativer også på det område til efteråret. Jeg håber, det kan blive samtidigt, men jeg er ikke sikker på, at jeg kan garantere det. Jeg håber alligevel, vi kan få en konstruktiv dialog om begge emner, fordi vi er på vej på begge områder.

Så spurgte hr. Bollmann om kommunernes muligheder for at deltage i arbejdsanvisning eller i hvert fald have et bedre samspil med arbejdsformidlingen. Det er et af de temaer, vi drøfter i det fælles udvalgsarbejde, og hvor vi har til hensigt, når vi ministerierne imellem har drøftet det, også at tage en drøftelse med kommunerne om dette samspil.

Og så kan jeg garantere hr. Bollmann for, når jeg snakker om udgiftsneutralitet, at hvis det skulle betyde, at jeg sparer noget på Arbejdsministeriets område, som fører til merudgifter på socialministerens område, så vil de merudgifter blive modregnet, inden vi taler om udgiftsneutralitet. Det er altså ikke noget med at skyde det fra den ene kasse til den anden.

[Arbejdsministeren]

Sammenfattende vil jeg sige, at når jeg har lyttet grundigt til debatten, ser det ud til, at det skulle blive muligt at samle et flertal om en lovgivning på dette område. Der er kommet tilkendegivelser fra et flertal af partier i dette Folketing om, at det vil være muligt. Men jeg vil godt slå fast, at det er min ambition, at jeg vil forsøge at strække mig vidt for, at det bliver et enigt Folketing, der vedtager de forbedringer, vi skal gennemføre for de langtidsledige.

Jeg tror i høj grad det bliver muligt at få et enigt Folketing, hvis der hos de politiske partier her i salen er vilje til, når vi laver forbedringer, at sikre udgiftsneutraliteten ved at lægge ryg til de kompenserende besparelser. Men det er selvsagt udgiftsneutraliteten, der, når det kommer til stykket, bliver afgørende for, hvor bredt et flertal det ender med at blive.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er især noget af det sidste, ministeren sagde.

Til at begynde med konstaterede ministeren klart, at der såmænd var et flertal for det her, og jeg sad og tænkte, hvordan han kunne få det til det. Fremskridtspartiet var ikke sådan uden videre for forslaget. Socialdemokratiet og SF synes – jeg kan i hvert fald tale for mit eget vedkommende – der er forbedringer i det, men jeg synes bestemt ikke, det er godt nok. Socialdemokratiet har vel ikke ligefrem givet udtryk for, at de synes, det er godt nok og derfor kunne støtte det.

Så vidt jeg forstod, holdt CD en meget interessant tale, som ville have foruroliget mig, hvis jeg var arbejdsminister. Jeg kan se, at vi har en roligere arbejdsminister end som så, men pas nu alligevel på, hvis ministeren vil have det igennem, han her til sidst sagde – og jeg tillader mig at citere fra hukommelsen: Skal jeg lave noget, der betyder større udgifter på socialområdet, vil jeg sikre udgiftsneutralitet. Se, det var interessant, for det, CD's ordfører sagde, var, at det ikke måtte betyde, at der nu blev skovlet mennesker over på det sociale system. Begge dele lader sig altså ikke gøre, hr. arbejdsminister. (Afbrydelse). Nej, det gør det ikke, men det kan vi vende tilbage til, for vi får sikkert mulighed for at drøfte det her yderligere, det vil jeg i hvert fald håbe. Det ender med, at dette ikke bliver godt nok, hvis ikke vi får yderligere drøftelser.

Ministeren siger, at man skal finde besparelser, hvis man vil have indflydelse på det her. Betyder det, at hvis man kommer med nye indtægter i stedet for, så kan man ikke få indflydelse på det her? Man kan vel ikke stille sig så magtfuldkommen op og bare sige, at man er velkommen også fra SF's side til at støtte det her eller lade være. Man kan vel gå ud fra, at skal der gives støtte til noget, så har det som forudsætning, at vi i hvert fald taler sammen om det.

Vi i SF går ikke med til, at det er de unge, den såkaldte restgruppe, der kommer til at betale gildet for, at man laver lidt og for lidt for de langtidsarbejdsløse.

Kaj Poulsen (S):

Også jeg må udtrykke forundring over, at ministeren kunne konstatere et flertal her i salen i dag. Men man bliver altid beroliget med, at vi har en arbejdsminister, der under ingen omstændigheder lader sig distrahere af realiteterne nogen som helst steder, så lad os nu tage det lidt med ro og se, hvad det drejer sig om.

Ministeren kom med noget talgymnastik om, hvem der bliver ledige, og sagde, at det var første gang, nævnene havde lavet sådan nogle tal osv. osv. Hr. minister! Siden juni 1986 har folk, der er blevet arbejdsløse, afsluttet deres første jobtilbud. Det er dem, vi taler om i 1988. Vi kender personernes antal. De samme i 1989. De personer er ude i systemet. Så der skal ikke den store opfindsomhed til at finde ud af, at det er ved at gå den forkerte vej.

Hvorfor skulle nævnene på det her område være så dårlige, når de plejer at være så gode til at vurdere fremtidsudsigterne? Ministeren plejer jo da i hvert fald at bruge nævnene, når det er pral, der skal komme ud af det. Men når det f.eks. er Arbejdsdirektoratet, der laver en konklusion af nævnenes forudsigelser og dokumenterer, hvad der er problemet, nemlig fallende beskæftigelse, så holder ministeren brevet meget, meget tæt ind til sig. Når så et folketingsmedlem får fat i det og offentliggør det, kaldes folk hjem til ministeren for at få skældud over, at man sandelig ikke skal oplyse noget, som ministeren ikke bryder sig om bliver oplyst.

Hvorfor skulle de tal være så forkerte? Hvad er det, der er forkert af det, direktoratet har skrevet i brevet af 28. april? Vi forstår det ikke.

[Kaj Poulsen]

Vi bryder os ikke om den gang talgymnastik for at få alle konklusionerne til at passe. Vi må tage udgangspunkt i det, vi kender, og det, der er.

Ministeren står og argumenterer med, hvor mange folk der har brug for førstegangstilbud osv. og siger, at så passer tilbudene ikke. Jamen det er ikke det, det drejer sig om. Det er, hvor mange der har behov for et jobtilbud eller uddannelsestilbud. Og så skal man ikke splitte det op. Så kan man sagtens få tallene til at passe. Vi ved, at i 1987 var der en stigning i antallet af personer, der skulle have andet jobtilbud, nemlig fra 11.500 til 12.000, og det fortsætter i 1989.

Vi står altså over for nogle problemer, som skal løses, og det gøres ikke bare ved at tro, at vi kan gøre det på den måde, ministeren nævnte.

Ministeren mente, at jeg var glad for det, der stod om de 1-årige arbejdsmarkedsuddannelser. Jeg vil godt sige til ministeren: Vi vil gerne se de arbejdsmarkedsuddannelsers indhold. Vi tror ikke, vi skal lave en pariauddannelse. Vi tror tværtimod, at vi skal have de ledige ind i de uddannelser, der er tilpasset det danske erhvervsliv, således at de ledige kan komme i arbejde. Men vi ved også, det er svært. Vi ved, at folk, der er i arbejde, har førsteprioritet, når pladserne på vores erhvervsskoler skal besættes, og anden prioritet har de, der har chance for at få et arbejde, når de er færdiguddannede. Og først tredje prioritet har de ledige.

Det er baggrunden for, at der ikke er nogen uddannelser til rådighed for de ledige, hvor de kan dygtiggøre sig og måske skifte spor på arbejdsmarkedet. Og det er baggrunden for, at vi siger, at det er lyrik, der er i denne redegørelse. Det er lyrik, fordi uddannelserne ikke er stillet til rådighed. Og hvis ministeren vil stille de uddannelser til rådighed, synes vi, det er en fin strategi, ministeren vil bruge af det, der er beskrevet i denne redegørelse. Men så lang tid man ikke har stillet de uddannelser til rådighed, man foregøbler, går den ikke.

Det vil jeg også godt sige til fru Pia Christmas-Møller. Det er jo fremragende, sagde fru Pia Christmas-Møller. En fremrykning af retten til uddannelsesydelse, sagde hun, var dog trods alt hæderligt. Men så er det bare, vi må spørge ministeren, som vi spurgte den tidligere arbejdsminister: Hvor er de uddannelser, der skal bruges? Hvor er skolerne? Hvor er den lærerstab, der skal bruges? Den er der jo ikke.

Derfor er det tomme ord og snak, der står i redegørelsen. Det er baggrunden for, at vi må sige til ministeren, at hvis han mener, der skal komme noget ud af det her i sommerens løb, så må ministeren tage udgangspunkt i arbejdsmarkedssituationen med de problemer, der er, og ikke bare tro, at man som marketingmand kan sælge alt skidt for ingenting. Vi vil have løst nogle problemer. Vi har nogle forslag til, hvordan vi kan få taget fat på det, hvis ministeren vil lytte. Så er vi med. Men siden december 1987 og indtil i dag har ministeren ikke ændret sig en tøddel. Derfor er jeg bange for, at det måske går galt.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg lyttede med stor interesse til, hvad hr. Traberg Smidt sagde, og nogle af tingene har jeg kommenteret. Men der er en enkelt ting, jeg godt lige vil kommentere igen, og også spørge hr. Traberg Smidt, om han virkelig mente det, han sagde.

Det, SF gav udtryk for, var, at på iværksætterområdet synes vi det er godt, man får den mulighed og kan prøve at sætte noget i gang. Vi har også set med interesse på, at der er sat nogle ting i gang, og at ret mange har prøvet denne mulighed. Jeg synes nok, det er lidt for tidligt endnu at vurdere fuldt og klart, hvor stor en succes det er. Ikke desto mindre er der nogle, der er kommet godt i vej med det her, og det synes jeg er en mulighed, der skal forsøges yderligere.

Det, jeg sagde yderligere, var, at vi synes, det er en god idé, fordi vi jo også har nogle erfaringer for, at nogle ikke kan klare det her, og så er det næsten værre end ingenting at have begyndt på det. Man kan ikke lave et fuldstændigt sikkerhedsnet, det er jeg klar over, men jeg synes, det var en god idé, hvis man kunne sige: De, der gerne vil prøve selv med en iværksætterydelse, som ikke koster det offentlige yderligere penge, tværtimod, det er en billigere løsning sådan set, bør kunne få et kursus i en måneds tid i, hvordan man får alt papirarbejde osv. fra hånden.

Så siger hr. Traberg Smidt, at vi ikke skal have kommunale befamlere til at tage sig af det her punkt. Ærlig talt, er det uddannelsesmenesker ude i vores kommuner, man omtaler på den måde, så må det stå for hr. Traberg Smidts egen regning. Det, jeg talte om, var slet ikke den form for uddannelse. Der stilles faktisk kurser

[Lilli Gyldenkilde]

til rådighed for almindelige iværksættere i dag af banker og erhvervskonsulenter, og hvad har vi. Det er noget, kommunerne har lavet, javel. Det er også noget, bankerne laver, men det er ikke kommunale eller fagfolk, for slet ikke at tale om fagforeningslærere – jeg kunne forstå, at det næsten var værre end kommunale befalere. Det er ikke dem, der skal undervise. Det er folk, der har forstand på det her, og som har arbejdet med det.

Jeg kan ikke helt forstå, at man ikke synes, det er en god idé at sikre, at de iværksættere, der vil gå i gang, gør det på så godt et grundlag som overhovedet muligt.

Det var det ene, jeg ville sige. Det andet er, at det forekommer mig at være en fejl fra arbejdsministerens side, når han siger, at fordi et parti er gået i regering, behøver man ikke at lytte til, hvad folketingsmedlemmerne fra det pågældende parti siger.

Jeg kunne forstå på arbejdsministeren, at tidligere havde han ikke behøvet at kommentere, hvad CD sagde. Denne gang var man i den situation, at nu behøvede man ikke at kommentere, hvad Det Radikale Venstre sagde, for nu var de jo i regeringen.

Det synes jeg var en skam, for jeg synes, at et af de væsentligste indlæg, der blev holdt her i dag, var det, fru Elisabeth Arnold kom med. Hun talte om det væsentlige i hele vores diskussion, nemlig hvordan vi kommer til at gøre tingene bedre her i Danmark. Vi behøver ikke at se længere væk end til Sverige og Norge. De klarer deres arbejdsløshed på en helt anden måde, fordi de opprioriterer uddannelsessiden i hele arbejdsløshedsproblematikken.

Og hvad gør vi så her? Jamen vi har haft den ene diskussion efter den anden om, at det skal vi også gøre. Intentionen er der ikke noget i vejen med. Vi er alle enige om, at det er det, vi skal gøre. Dér, hvor vi så når til, at der går helt kuk i det – jeg er ked af, at det også gjorde det for fru Elisabeth Arnold, og jeg er da helt ked af, at hr. Jørgen Estrup sidder i FN i dag, det kunne han nemlig se – er, at man ikke kan sætte en lovgivning i værk, der bygger på, at folk skal have forbedrede uddannelsesmuligheder, hvis ikke man vil betale det, det koster.

Der kan ikke være tale om udgiftsneutralitet i den her sammenhæng. Det kommer til at koste nogle penge. Sandheden er, at man skærer ned på uddannelserne, også i øjeblikket. Man

skærer ned på alt, hvad der hedder offentlige udgifter og bloktilskud osv. til kommuner og amter. Kommuner og amter var jo netop dem, der kunne gå ind her, f.eks. amtet, og tilbyde nogle voksenuddannelseskurser i samarbejde med specialarbejderskolerne, som ville tiltale de grupper, vi her taler om. De har ikke penge til det. Og så kan vi her høre arbejdsministeren sige: Jamen der er sat 3 mio. kr. af til det. Jamen 3 mio. kr. til det her forslår ikke engang som en vis mand et vist sted.

Der må penge til. Hvis vi skal gøre os håb om, at den politik, vi alle i intentionen er enige i skal blive en realitet, så koster det nogle penge. Jeg håber, det vil gå op for flere, sådan at vi kan snakke seriøst om de her ting.

(Kort bemærkning).

Traberg Smidt (V):

Fru Lilli Gyldenkilde må ikke tro, at jeg er imod, at man laver iværksætterkursus. Jeg er imod, at man tvinger folk til at gå på dem. Og så savner jeg i øvrigt eksempler på kommuner, der har lavet det. Jeg mener ikke, det er korrekt, at der er nogen kommuner overhovedet, der har lavet iværksætterkursus. Hvis fru Lilli Gyldenkilde kan rive mig ud af den misforståelse, som det måtte være, ser jeg det gerne.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Den skal blive ganske kort. Jeg synes, at hr. Traberg Smidt skal besøge Vejle Amt lidt mere. Så vil han forstå, at det har man i Fredericia, i Kolding, i Vejle og i Horsens.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Nu kan jeg forstå, at hr. Traberg Smidt skal op igen. Jeg synes, det var en meget præcis udtalelse, at hr. Traberg Smidt ikke har noget imod iværksætteruddannelser, men han har noget imod at tvinge folk til at gå på dem. Så vil jeg gerne spørge hr. Traberg Smidt, hvordan han har det med ministerens redegørelse, sp. 212, tredje afsnit, hvor der ingen tvivl er om, at langtidsledige skal kunne tvinges til en uddannelse.

(Kort bemærkning).

Traberg Smidt (V):

Til fru Lilli Gyldenkilde vil jeg sige, at der er forskel på noget, der foregår i amtsligt regi, og noget, der foregår i kommunalt regi. Det, der i dag foregår på iværksætterkursusområdet, er i høj grad i amtsligt regi, og det er i høj grad et kursus, der ikke tager sigte på langtidsledige.

Jeg vil gerne gå ind i en diskussion om, hvordan man skal skrue nogle iværksætterkurser sammen, men det, jeg vender mig imod, er det obligatoriske kursus, som efter fru Lilli Gyldenkildes opfattelse er en forudsætning for at få iværksætterydelsen. Der vil jeg sige stop.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Nu skal vi ikke bygge mere ind i det, man siger, end der ligger i det.

Jeg har ikke sagt, at det skal være en forudsætning. Jeg har sagt, at vi bør tage en grundig drøftelse af, om ikke det er en god idé, at man skal gå på et iværksætterkursus. Når jeg har fundet på det, er det, fordi jeg har talt med nogle, der har lavet en undersøgelse, bl.a. i Vejle Amt, om, hvorledes det går iværksætterne. Det viser sig desværre, at der er nogle, der aldrig har prøvet det før, og som derfor gaber højere, end de kan klare. Bankerne er meget villige til at låne penge ud, hvis man bare har lidt sikkerhed. Resultatet har altså været for norges vedkommende, har jeg hørt, at de er gået ned med flaget og står med en gæld på 300.000–400.000 kr., og det er ikke morskab, når man troede, at man kunne komme i gang med noget.

For at forhindre den slags synes jeg godt, man kunne opstille nogle – om ikke krav, så i hvert fald nogle gode tilbud om, at folk kunne komme ind og lære lidt om de her ting, sådan at man ikke risikerede en sådan situation. Det er næsten det værste tænkelige, der kan ske, at folk skal få det så dårligt, for de får det virkelig dårligt bagefter. Meningen er, at vi vil gøre noget, som skal hjælpe folk i gang. Det er vi såmænd enige i, hr. Traberg Smidt. Det er det, det handler om.

I øvrigt kender jeg godt forskellen mellem amter og kommuner.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Fru Elisabeth Arnold. En kort bemærkning.

Og så går vi til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det var fru Lilli Gyldenkilde, der bragte mig herop, fordi hun sagde nogle pæne ord om mit indlæg før, og det er jeg da glad for.

Jeg vil gerne sige, at ens velvilje over for de langtidsledige og ens velvilje over for at få nogle fornuftige ting i stand ikke nødvendigvis har noget at gøre med, hvor mange penge man vil poste ind i ordningerne.

Det værste jeg ved er, hvis jeg står over for en kvinde på 35 år, der opgivende siger: Jeg er for gammel til at få en uddannelse. Jeg kan ikke bruges til noget mere. Det er dér, vores egentlige problem ligger. Vi har på en eller anden måde skabt et samfund, der fratager folk troen på, at de kan bruges til noget, så snart de er ude over den første ungdom. Jeg tror, at fru Lilli Gyldenkilde og alle vi andre kunne gøre en stor indsats ved at prøve at gengive folk troen på, at de duer til noget, selv om de er ude over den første ungdom.

Knud Lind (FP):

Til fru Lilli Gyldenkilde, der udlagde teksten om Fremskridtspartiets holdning, vil jeg godt sige, at det selvfølgelig var fuldstændig forkert. Det er altid interessant, når en politiker fra et andet parti fortæller, hvad der er Fremskridtspartiets holdning. Trods det interessante vil jeg godt frabede mig den slags politiske voldtægtsforsøg over for Fremskridtspartiets holdninger, i særdeleshed når det gælder SF.

Jeg stillede nogle spørgsmål til ministeren. Det kan godt være, at ministeren ikke har nået at notere dem ned, for det var mere opklarende spørgsmål.

Det første, som jeg godt ville bede ministeren om et svar på, er: Hvad mener ministeren i sin redegørelse med »fastere tilknytning til arbejdsmarkedet«? Spørgsmål nr. 2 er: Hvad mener ministeren med sætningen »at stå til rådighed for et bredere fagligt og geografisk område«? Kan man få en lidt bredere forklaring på det?

Hr. Kaj Poulsen nævnte i sin ordførertale, at kun 5 pct. af de arbejdsløse havde benyttet sig af chancen for at få en uddannelse. Af det kan man udlede, at enten er lysten til at uddanne sig meget ringe, eller også er uddannelsesstilbude-

[Knut Lind]

ne ikke til stede. Derfor vil jeg godt bede ministeren om eventuelt lige at redegøre for det her, for det kunne da være, det var en blanding af begge dele.

Fremskridtspartiet er rede til at indgå i realitetsforhandlinger med ministeren om en forstærket indsats mod arbejdsløsheden. Det er til benefice for fru Lilli Gyldenkilde, således at hun ved, hvad vores indstilling er, så hun ikke misfortolker det én gang til.

Vi er som sagt lidt skeptiske – kun lidt – over for nogle af punkterne i ministerens redegørelse. Det går udelukkende på effekten, om det nu også er nok. Men det er noget helt andet end direkte at være imod ministerens redegørelse. Vi tvivler på f.eks. om man kan studere sig fra arbejdsløshed. På den anden side er vi heller ikke blinde for, at en omskoling ofte vil være nødvendig i et moderne samfund.

I de drøftelser, som vi går ud fra at KVR-regeringen vil føre med Fremskridtspartiet, vil vi lægge stor vægt på det, der hedder lønreduktion eller lønstop – og det er et meget vigtigt punkt – skattelettelser, mere produktion og færre arbejdsløse. Det er faktisk vores recept på det, og det vil vi gerne have frem. Selv om ministeren siger: Det er ikke lige min afdeling, så er det jo en samlet regering, går jeg ud fra, og de mødes vel af og til i KVR-regeringen og taler om tingene, og dér kunne man f.eks. nævne det.

Når jeg også har nævnt løntilbageholdenhed eller lønstop, så er det, fordi vi godt er klar over, at der i Folketinget ikke findes det politiske mod, der skal til, til en direkte lønreduktion. Alle ved det, men ingen tør sige det. Befolkningen ved det, men man kan jo ikke forlange, når de har fået en lønfremgang, at de så skulle komme og bede om at få en lønreduktion.

I vores betragtninger indgår også det faktum, at man må regne med en hel del uro på arbejdsmarkedet i forbindelse med en direkte lønreduktion. Man må derfor gøre op, hvad en sådan uro i form af strejker m.v. vil koste erhvervslivet i form af svigtende ordrer i udlandet, og hvor meget det så vil koste Danmark. Det er en beregning, man må foretage.

Som sagt tidligere er Fremskridtspartiet villig til at indgå i forhandlinger med regeringen, men under forudsætning af, at man tager fat på de virkelige problemer, nemlig at det danske lønniveau set i forhold til vore konkurrenters må ned. Jeg håber, at ideen vil vinde gehør i re-

geringen, og så kan vi bytte de halve sandheder og aftalebruddene ud med realitetsforhandlinger.

Vi er rede til disse saglige drøftelser med KVR-regeringen om nogle økonomisk forsvarlige løsninger af arbejdsløsheden. Jeg vil stærkt advare regeringen mod at få flere socialdemokratiske fingeraftryk på sin arbejdsmarkedspolitik, for realiteten er, at Socialdemokratiet har hovedansvaret for Danmarks dårlige økonomi og dermed for den arbejdsløshed, som de taler så meget om i dag.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg synes, at man kort skal sige til hr. Knud Lind, at det jo var Fremskridtspartiet, der gav det parlamentariske grundlag for denne regering og for den forrige og den forud igen, og det var Fremskridtspartiet, der dannede flertal sammen med De Radikale og regeringen, da man grundlæggende ødelagde dansk økonomi.

Må jeg så have lov til at sige til fru Elisabeth Arnold, for det var egentlig det, der kaldte mig herop, at vi har præcis den samme bekymring. Når vi kommer ud og diskuterer disse ting i fagforeningerne, så står vi med kvinder fra 35-årsalderen og opefter, der siger: Jamen kan man bruge sådan en model som mig til noget som helst, og kan jeg noget?

Derfor kan vi tilslutte os det, ministeren siger i sit forslag om, at der skal inspirationskurser til og information. Det er fint. Men derefter skal vi jo have fat i uddannelserne, og det er dem, der ikke er der. Det hjælper ikke noget, at vi kun laver de her inspirationer, for at folk skal kunne videreuddanne sig, når vi ikke vil instrumentet til den videre uddannelse.

Det er her, der er store mangler, og det var her, Det Radikale Venstre i 1985 sagde: Lad os nu se det her som en forsøgsordning. Det var her, Det Radikale Venstre kom frem, dengang vi fik undersøgelsesernes resultat, da det viste sig, at der ikke var uddannelser til rådighed. Det var her, man så begyndte at stille krav om, at det var her, der skulle sættes ind. Og det håber vi selvfølgelig er den diskussion, vi skal i gang med.

Og det vil jeg godt sige her: det bliver ikke udgiftsneutral. Vi kan ikke skabe uddannelser af ingenting i det her samfund. Hvis vi skal have relevante uddannelser i det danske samfund,

[Kaj Poulsen]

så må vi også være villig til at betale prisen for dem, og det er det, der er behov for for at løfte denne ordning op til noget.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg forstår, at hr. Kaj Poulsen er tilfreds med, at tilbudet om uddannelsesyndelse fremrykkes. Det er jeg glad for, og derfor vil jeg også godt svare på det spørgsmål, som hr. Kaj Poulsen stillede mig, nemlig: Hvor er uddannelsespladserne? De nødvendige uddannelsespladser skal selvfølgelig tilvejebringes, og det sker bl.a. ved, at de eksisterende udnyttes bedre, men også ved, at antallet udvides.

Lad mig henvise til redegørelsen, hvoraf det fremgår, at man f.eks. i forbindelse med overgangsordningen giver tilsagn om, at de nødvendige LAMU-kurser oprettes. De ledige får direkte garanti for optagelse på et LAMU-kursus, og indtil optagelse finder sted, får de garanti for dagpengereftens opretholdelse.

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Jeg har med interesse studeret arbejdsministerens første indlæg. Gode kolleger har endda fået en udskrift, så der skulle ikke være så meget at tage fejl af.

Jeg forstår, arbejdsministeren giver udtryk for, at han må vide, hvad formuleringen »sigtet« betyder i den berømte sætning, som har været drøftet så meget her i dag, og jeg kan ikke lade være med at falde over, at ministeren henviser til, at hr. Kaj Poulsen skulle vide mindre om det, da han i embeds medfør var andre steder. Derfor er jeg glad for at kunne deltage i debatten om, hvordan »sigtet« skal forstås, for som ministeren vil vide, deltog vi faktisk i selv samme møder, hvor »sigtet« blev brugt og sætningen blev formuleret. Så jeg går ud fra, at vi er på nogenlunde samme niveau, når det gælder fortolkningen af den berømte sætning.

Jeg er nødt til at sige til arbejdsministeren, at efter at have været igennem jeg tror fire udkast, var vi enige om på det tidspunkt, arbejdsminister Henning Dyremose, at ingen kunne miste tilknytningen til arbejdsmarkedet som følge af mangel på ordentlige, reelle uddannelses- eller arbejdstilbud. Det var sådan, den sætning skulle forstås, og jeg husker vore forhandlinger og vore drøftelser.

Derfor blev vi selvfølgelig også overrasket, da vi forleden, en uges tid er vel gået siden, under regeringsforhandlingerne forstod, at nu var »sigtet« ikke længere det samme som hensigten, som målet, som det, der var målsætningen, man skulle opfylde gennem tilstrækkelige og ordentlige uddannelses- og arbejdstilbud; nu var »sigtet« noget helt andet.

Jeg synes, ministeren så må sige rent ud, at nu har den nye regering skiftet holdning til sagen. Det er fair nok, men jeg beder om, at man ikke henviser til, at der skulle ligge noget andet.

Derfor vil jeg, som Socialdemokratiets politiske ordfører på feltet har sagt det, forfordre indtrængende til, at regeringen genovervejer sin position på området.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det var hr. Kaj Poulsen, der fik mig op her, fordi hr. Kaj Poulsen nævnede noget om, at Fremskridtspartiet var grundlag for regeringen, da det for alvor gik galt.

Kunne hr. Kaj Poulsen ikke fra denne talerstol fortælle mig: Hvor mange arbejdsløse var der, da Anker Jørgensen-regeringen lige stå stillede luskede af og overlod styret til andre?

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det kunne jeg såmænd godt, men jeg kunne såmænd også godt fortælle, at udlandsgælden er blevet fordoblet, og underskuddet på handelsbalancen er steget voldsomt, mens Fremskridtspartiet har været grundlag for denne regering. Vi kunne jo blive ved at se, hvilke økonomiske parametre der virkelig er slået igennem, siden Fremskridtspartiet har fået indflydelse i dansk politik.

Må jeg så sige til fru Pia Christmas-Møller, at det er korrekt, at vi synes, det er fint – det påpegede vi allerede i 1985 – at det skulle være muligt at få uddannelsesyndelsen tidligere. Men samtidig forlangte vi, at der også skulle være en uddannelse. Og nu siger fru Pia Christmas-Møller, ligesom man sagde i 1985: Jamen vi putter nogle flere ind på alle holdene, og vi skal nok klare det med de eksisterende uddannelser.

Jamen fru Pia Christmas-Møller må tro mig, det er ikke muligt med friske armbevægelser at

[Kaj Poulsen]

klare det her problem. Og når fru Pia Christmas-Møller peger på LAMU-kurserne, så er det, vi siger: Vi foretrækker faktisk, at det er de ordinære arbejdsmarkedsuddannelser, vi skal have fat i, og erhvervsuddannelserne. Vi skal ikke begynde at bygge nogen pariauddannelser op.

Ministeren har talt så pænt om uddannelsen og sagt, at 70 pct. får et job. Men det betyder, at nogle specielle forudsætninger skal være opfyldt, nemlig, at de, der har forladt uddannelsen, på en eller anden måde tæller med i ministerens positive udregning. Men lad det være.

Og så skal fru Pia Christmas-Møller også være opmærksom på, at dem, ministeren så lover noget i den redegørelse, det er dem, han kalder overgangspersonerne. Vi ved ikke, hvor mange det er. Vi ved ikke, hvem det er. Der står bare, at det skal være dem, der ingen problemer har. Og det kan ministeren jo fastsætte, som han vil. Det kan være 1.000, det kan være 2.000, og det kan være 3.000 eller 6.000. Jeg ved det ikke, så derfor vil vi godt have noget mere indhold, så kan vi tage stilling til, hvad der siges.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg fik jo ikke rigtig svar fra hr. Kaj Poulsen, og jeg forstår det faktisk godt, for jeg ville heller ikke, hvis jeg havde været i hr. Kaj Poulsens sted, kunne huske det tal. Men nu har jeg tilfældigvis fået det fra ministeren, og af historiske grunde synes jeg, det skal frem.

Da hr. Anker Jørgensens regering luskede af og overdrog ansvaret til andre, var der 283.000 arbejdsløse på årsplan, og i dag er der så 222.000, og det er derfor, Fremskridtspartiet ikke ønsker flere socialdemokratiske fingeraftryk på den politik, som den nye KVR-regering skal føre.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Efterhånden som debatten skrider frem, bliver det jo afsløret, at hr. Kaj Poulsen finder flere og flere positive ting i redegørelsen. Jeg synes da, det er nyttigt, at det efterhånden går op for hr. Kaj Poulsen, hvor mange positive ting der egentlig er. Så det er godt nok, og vi får jo tid til at debattere det, inden vi skal vedtage lovgivning, så det tegner da meget godt.

Så var hr. Kaj Poulsen inde på debatten om nævnens prognose for antallet af langtidsledi-

ge. Jeg vil godt sige til hr. Kaj Poulsen, at det er netop, fordi jeg med samme glæde i fremtiden kan rose nævnene for deres tal, at jeg er glad for, at deres første prognose for så vidt angår langtidsledige ikke er blevet offentliggjort som en egentlig prognose fra nævnet eller fra direktoratet. Det tog også nogle år for arbejdsmarkedsnævnene at blive gode til at lave de egentlige arbejdsløshedsprognoser, men da de havde øvet sig på det et stykke tid, blev de faktisk ganske gode til det, og nu er det, som hr. Kaj Poulsen rigtigt siger, tal, jeg ofte bruger, og tal, jeg ofte roser nævnene for.

Sådan vil jeg også gerne have det for så vidt angår deres prognoser for langtidsledighed, og derfor var der en konstruktiv dialog mellem departement og direktorat om de manglende forudsætninger for den første prognose. Jeg nævnte de tre punkter i mit sidste indlæg. Hvis hr. Kaj Poulsen efterlyser det, skal jeg gerne nævne dem igen, men jeg kan da fortælle, at departement og direktorat i øvrigt var enige om, at det var hensigtsmæssigt at offentliggøre UTB-redegørelsen i den form, den blev offentliggjort i.

Så var jeg til gengæld ked af, at hr. Kaj Poulsen brugte udtrykket »pariauddannelse« i forbindelse med den etårige arbejdsmarkedsuddannelse og, så vidt jeg forstod, næsten også i forbindelse med de halvårige LAMU-kurser. Det synes jeg er en trist holdning. Hvis hr. Kaj Poulsen ligesom jeg holdt møder med arbejdsløse Kvindeligt Arbejderforbundsmedlemmer og SiD'ere og HK'ere osv., så ville han vide, at en af de ting, de siger igen og igen, det er: Vi ønsker arbejde – ikke uddannelse.

Hvad er det så, vi må gøre, når der er behov for, at de får uddannelse, for at de kan få nogle kvalifikationer, der gør, at de bedre kan sikres arbejde? Det er da at tilrettelægge uddannelser på disse menneskers præmisser. Og det er netop det, vi har forsøgt med LAMU-kurserne. Det er det, vi forsøger med de etårige arbejdsmarkedsuddannelser, som er resultatet af nogle af de utallige projekter, som SF og Socialdemokratiet har støttet at vi skulle gennemføre, og hvor vi nu begynder at kunne sige, at nu har vi så positive resultater, at vi skal lave nogle permanente ordninger.

Så kommer hr. Kaj Poulsen og siger, det er pariauddannelser. Det synes jeg er et trist menneskesyn. Men det skal hr. Kaj Poulsen have

[Arbejdsministeren]

lov til at have, hvis han har det. Jeg synes, det er gode, ordentlige tilbud til mennesker, som har brug for de tilbud.

Men det ændrer ikke på, at hele den generelle ordning jo er, at uddannelsesyddelse gives til mennesker med henblik på, at de kan anvende det ordinære uddannelsessystem, og det er grunden til, at regeringen og undervisningsministeren til stadighed arbejder for at skabe fri adgang til flere og flere af de erhvervsorienterede uddannelser, sådan at de altså også står til rådighed for dem, der søger uddannelserne med uddannelsesyddelse.

Så er jeg ked af, at fru Lilli Gyldenkilde åbenbart kun hørte en del af mit indlæg. Jeg startede faktisk med at takke bl.a. fru Elisabeth Arnold for et konstruktivt bidrag til debatten. Men se, det er altså ikke sådan, at jeg normalt giver mig til at diskutere med regeringspartiernes ordførere her i salen. Jeg lytter til, hvad de siger her i salen, men endnu mere i de ordførermøder, der ligger forud for, at jeg f.eks. afgiver en redegørelse. Det er min redegørelse, jeg har ansvaret for den, men det er jo altså ikke sådan, at jeg bare sidder i mit lønkammer og digter det hele selv. Der ligger jo i det at være med i en regering, at man har medindflydelse på de ting, der bliver lagt frem, og hvis jeg måtte have noget at diskutere med fru Elisabeth Arnold, vil jeg derfor gøre det i ordførermøderne og ikke så tit i denne sal. Jeg kunne godt se det hurlumlejl, der kunne komme ud af det, hvis vi gav os til at diskutere internt mellem hinanden her i salen. Så ville S og SF virkelig have noget at fornøje sig over og ville videré forstå at bruge det på mange forskellige måder.

Så havde fru Lilli Gyldenkilde og hr. Traberg Smidt en interessant udveksling omkring iværksætterkurser, og dertil vil jeg godt sige, at jeg er helt enig med hr. Traberg Smidt i, at sådanne kurser selvfølgelig bør være frivillige, ligesom vi jo i øvrigt lægger op til, at det at tage imod uddannelse med uddannelsesyddelse er frivilligt i de generelle ordninger. Men vi har valgt at bryde vores princip for de personer, der står i den særlig vanskelige situation, og som vi ved har behov for uddannelse. I forbindelse med overgangsordningen har vi valgt at bryde vores princip, her er der altså en pligt til at tage imod dette uddannelsesstilbud for at optjene retten til et yderligere arbejdstilbud.

Så spurgte hr. Knud Lind: Hvad betyder »fastere tilknytning til arbejdsmarkedet«, som der står i slutningen af redegørelsen? Ja, det betyder, at man, inden man skal have gavn af alle disse ordninger, på en eller anden måde skal have dokumenteret en fastere tilknytning til arbejdsmarkedet. Men jeg har altså ikke lyst til at diskutere de forskellige metoder i dag, fordi det kan afspore debatten.

Og »at stå til rådighed for et bredere fagligt og geografisk område«, det er den samme definition, som arbejdsmarkedsnævnene i dag anvender, når de skal godkende, om et arbejdstilbud er rimeligt eller ej, så det er i praktisk arbejdsmarkedspolitik et velkendt begreb.

Hr. Knud Lind refererede mig for at sige, at indkomspolitik ikke var min afdeling. Nej, sådan oplever jeg det nu ikke. Det oplever jeg i høj grad er min afdeling. Men det, jeg sagde, var, at det er ikke det tema, vi diskuterer her i dag i forbindelse med den forstærkede indsats mod langtidsledighed. Regeringen er – som arbejdsmarkedets parter i øvrigt også er det – opmærksom på, at vores konkurrenceevneudvikling skal gå sådan, at omkostningsudviklingen i Danmark er langsommere end omkostningsudviklingen i udlandet. Det fremgår af den fælleserklæring, som den tidligere regering lavede sammen med arbejdsmarkedets parter, og det står vi selvfølgelig ved.

Jeg er meget glad for at se hr. Nyrup Rasmussen i salen, og det er jeg, fordi jeg aldrig før har haft lejlighed til offentligt at tale om, hvem der var min aftalepartner i forbindelse med de gentagne påstande fra Socialdemokratiet om, at der var begået aftalebrud. Men hr. Nyrup Rasmussen meldte sig i dag på scenen, og det er jeg glad for. Jeg citerer jo ikke fra lukkede møder, og det vil jeg heller ikke gøre i dag.

Det var ikke fjerde udkast, det var femte udkast, den 7. december. Og det, vi var enige om, hr. Nyrup Rasmussen, det var, at »sigtet er at øge den genoptræningsmæssige effekt, så de lediges fortsatte tilknytning til arbejdsmarkedet sikres«. Men der står intet om – og det vil jeg meget gerne gentage nu, hvor hr. Nyrup Rasmussen er i salen – at de lediges fortsatte tilknytning til arbejdsmarkedet garanteres, og hr. Nyrup Rasmussen vil vide, at der er en væsentlig forskel på et sigte og en garanti.

Når der er et sigte, så kommer der en række foranstaltninger, som er et tilbud, men hvis

[Arbejdsministeren]

man ikke tager imod de tilbud, ja, så mister man altså sin tilknytning til arbejdsmarkedet. Det har jeg i øvrigt også set hr. Nyrup Rasmussen refereret for i dagspressen – gode bemærkninger om, at man må påtage sig et ansvar, når samfundet kommer med et antal tilbud.

Men der står altså ikke noget om garanti, fordi hr. Kaj Poulsen ved godt, hvad en garanti betyder. Hr. Kaj Poulsen ved, at en garanti i denne formulering betyder ret til gentagne arbejds-tilbud, når man først én gang er kommet ind i systemet. Og det er grunden til, at hvis Socialdemokraterne havde bedt om en garanti, så ville regeringen have sagt nej, for regeringen var modstander af gentagne arbejds-tilbud, og det sagde vi også under forhandlingerne. Derfor ligger det klart, at hvis hr. Kaj Poulsens fortolkning af aftalen skulle holde, så skulle Socialdemokraterne have bedt om en garanti. Det gjorde Socialdemokraterne ikke. Der står et »sigtet«, og der er det sigte både i mit oprindelige lovforslag, i min redegørelse og i det lovforslag, der kommer til efteråret.

Så vil jeg i øvrigt gentage, som jeg også sagde, da hr. Nyrup Rasmussen ikke var i salen: Lad os nu koncentrere os om fordomsfrit og åbent at lave ordninger til gavn for de langtidsledige. Lad os finde nogle løsninger i stedet for en gold diskussion, hvor hr. Nyrup Rasmussen – det tror jeg gerne – tolker vores aftale anderledes, end jeg tolker vores aftale. Det kan så være, fordi vores aftale er uklar, og at de to parter, som skrev den, ikke mente det samme med den. Men derfra og så til – som hr. Kaj Poulsen har gjort det i dag, og som Socialdemokratiet og SF gør det i beslutningsforslag nr. B 2 – at tale om årtiers løftebrud, er der meget, meget langt, og det er jeg glad for at kunne få sagt til hr. Nyrup Rasmussen.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Ministeren vover sig utrolig langt ud. Ministeren tager fat på, hvad der har været det afgørende i aftalens tekst, og siger, at »sigtet« ikke er det samme som »garanti«. Det er vi enige i. »Sigtet« betyder målsætning. Målsætningen er, at de ledige sikres imod at skulle tvinges ud af arbejdsmarkedet. Det er det, der står i teksten. Og jeg synes nok, ministeren er langt ude, når han begynder at sammenstille, at vi nogen sinde skulle have påstået, at »sigtet« skulle være det samme som en garanti.

Tværtimod har ministeren jo i redegørelsen flere steder beskrevet, at der er folk, der vil falde ud af systemet. Der er ingen tvivl om, at resten af den danske befolkning, er jeg overbevist om – så nær arbejdsministeren – vil læse den sætning, som vi har forstået den i Socialdemokratiet. Men ministeren har altså sovet i timerne, og så skal det betyde et løftebrud. Et eklatant løftebrud. Men det er selvfølgelig op til ministeren, det er op til regeringen, om de mener, at der skal føres blokpolitik i Danmark fortsat.

Må jeg så have lov at bede ministeren om at konkludere, hvad det betyder i redegørelsen, sp. 209, når han skriver, »... de ledige, der har de dårligste uddannelsesmæssige forudsætninger, ikke uden egen skyld mister tilknytningen til arbejdsmarkedet«. Hvad betyder det?

Dernæst vil jeg sige til hr. ministeren vedrørende LAMU-uddannelserne, at det kan godt være, ministeren her forsøger nu igen at køre rundt med Folketinget, og det gør han. LAMU-uddannelserne skal jo ikke bruges som generel ordning inden for området. Det, der er peget på her i redegørelsen, er LAMU-uddannelserne for overgangspersoner, en ganske lille mængde af personer, som ministeren ikke vil sætte tal på, fordi det formentlig kun drejer sig om 1.500-2.000 mennesker efter ministerens opfattelse. Så der gives intet i den redegørelse, hvad det angår.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg må bede om, at man respekterer de korte bemærkninger taletid.

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Jeg er glad for at høre, at arbejdsministeren er glad for at se en gammel forhandler fra hans eget ministeriums lokaler tilbage i december. Glæden kan man måske godt være lidt i tvivl om, når man ser, at ministeren, som jeg sagde det før, i sin egen begrundelse udtrykkeligt brugte det som et argument, at hr. Kaj Poulsen ikke var til stede under selv samme forhandlinger. Men nu er han her altså, Nyrup Rasmussen, som deltog i selv samme forhandlinger.

Man kan naturligvis godt, hr. minister, udfolde diverse sprogekvilibristiske øvelser, og man kan stille op med alle mulige ordbøger, hvor man får mulighed for at fortolke frem og tilbage, men som i enhver anden politisk forhand-

[Nyrup Rasmussen]

ling er man nødt til at tage hensyn til, hvad det var, der blev talt om. Og det, der blev talt om, var, hvordan vi kunne tilvejebringe uddannelsesstilbud, ordentlige, reelle arbejdstilbud, så vi ikke kom i den situation, at nogle langtidsledige på grund af mangel på et ordentligt arbejdstilbud eller et ordentligt uddannelsesstilbud mistede tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Se, hr. arbejdsminister, det var jo de reelle forhandlinger, det var det, sagen drejede sig om, og så oplever jeg det som en meget kedelig historie, at vi nu skal sidde og pindehugges om, hvorvidt »sigtet« skulle være et sigtekorn på et langtrækkende, bedre skydevåben eller »sigtet«, som det jo altid har været, skulle være ensbetydende med, hvad målsætningen er. Og målsætningen er at sikre – som jeg har sagt det – at ingen kan miste tilknytningen til arbejdsmarkedet, fordi der måtte mangle et ordentligt uddannelses- eller arbejdstilbud.

Derfor bad Socialdemokraterne naturligvis ikke om en garantiordning, fordi vi gik ud fra, at hele det forhandlingsforløb, der var, måtte føre frem til, at den sætning, der står, ikke er til at misforstå. Og derfor synes jeg, at vi i dag kan konstatere, at arbejdsministeren altså ikke har levet op til tonen, ånden og det reelle indhold i de forhandlinger, der fandt sted i december.

Det får han nu en mulighed for at gøre, og det synes jeg vi skal vise forståelse for, og derfor er der da også sommeren til at tænke sig om i og komme tilbage til en fornuftig løsning på dette problem.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Ud over at det naturligvis er en interessant diskussion, der nu pågår mellem Socialdemokratiet og den konservative minister, ikke mindst fordi den diskussion jo handler om troværdighed, så handler denne diskussion altså også om de langtidsledige. Og jeg håber jo ikke, at det går på længere sigt, det dér med at klandre andres troværdighed, sådan at det her Folketing efterhånden bliver helt uarbejdsdygtigt.

For der kan vel ikke herske tvivl om, uanset hvor tit jeg kan være uenig i detaljer med Socialdemokratiet, at de vel ikke kan være gået med til en ordning, som afskaffer 70 pct.- og 55 pct.-ordningen med henblik på, at folk så bare kan blive smidt over på bistandsystemet i stedet for. Den er der jo ikke ret mange der tror på

uden for denne sal. Så meget må dog siges i denne sammenhæng.

Det andet, jeg vil sige, er: Nuvel, jeg skal ikke blande mig yderligere i diskussionen bortset fra det, jeg har sagt til det, men vil så spørge ministeren. Ministeren siger: Der gives ingen garantier her. Nej, det er vi blevet klar over, ikke mindst under den sidste del af debatten. Men vil ministeren heller ikke give den sikring, der kunne ligge i at sige: Jeg vil godt være med til at sige ja til, at ingen, som modtager arbejdstilbud eller uddannelsesstilbud eller iværksætterydelse efter lovens bogstav, ender ovre på bistandshjælpen? For det er jo til syvende og sidst det, det her handler om. Hvis ikke ministeren vil sige ja til det, så vil det forslag, ministeren kommer med til oktober, garanteret bygge på, at der er tusinder – vi ved ikke hvor mange tusinder – der skal ryge over på bistandshjælp, og så må vi vende tilbage til diskussionen om, hvorvidt det næstekærlige parti Kristeligt Folkeparti og CD vil være med til det, for efter hvad CD har sagt i dag, vil de i hvert fald ikke, og det vil jeg bede om at man er meget opmærksom på.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg er oprigtig glad for, at hr. Nyrup Rasmussen er til stede i salen, sådan at vi ikke skygebokser længere. Når jeg sagde, at hr. Kaj Poulsen ikke var til stede, var det jo en kendsgerning – han deltog ikke i forhandlingerne – men han har haft den fornøjelse at være den, der på Socialdemokratiets vegne her i salen indtil flere gange har fortolket en aftale, som han ikke selv har været med til at indgå. Derfor er jeg glad for, at den, der var med til at indgå aftalen, er her. Jeg er også glad for, at både hr. Kaj Poulsen og hr. Nyrup Rasmussen har bekræftet mit udsagn.

Hr. Kaj Poulsen sagde, og jeg citerer – jeg skrev ned meget flittigt, da hr. Kaj Poulsen var heroppe:

»Sigtet er ikke det samme som en garanti.«

Nej, lige præcis. Det er det, jeg har sagt helt tiden. Sigtet er ikke det samme som en garanti.

Dernæst sagde hr. Nyrup Rasmussen, at sigtet var en målsætning, og at man derfor ikke bad om en garantiordning. Hr. Nyrup Rasmussen bekræftede altså, hvad jeg havde oplyst. Socialdemokratiet har ikke bedt om en garantiordning, og man har derfor heller ikke fået en garantiordning.

[Arbejdsministeren]

Man kan, som fru Lilli Gyldenkilde gør det, undre sig over, at Socialdemokraterne var med til at afskaffe 70 pct.- og 55 pct.-satsen uden at bede om en garantiordning.

Det kan jeg huske at fru Lilli Gyldenkilde har undret sig over her i salen et antal gange under behandlingen af nogle lovforslag, og den undren bekræfter også, at jeg har ret i mit udsagn.

Både når det gælder det, fru Lilli Gyldenkilde sagde om de langtidsledige, og det hr. Kaj Poulsen sagde om redegørelsens formulering, er vi netop ved pointen i dette her. Det hedder således i redegørelsen, at der er behov for at differentiere indsatsen, så de ledige, der har de dårligste uddannelsesmæssige forudsætninger, ikke uden egen skyld mister tilknytningen til arbejdsmarkedet. Det er en af de formuleringer, som gør, at vi lægger op til en åben og fordomsfri diskussion.

Lad mig som eksempel nævne en langtidsledig, om hvem AF efter 3-måneders-samtalen konstaterer, at vedkommende er en langtidsledig i risikogruppen. Den pågældende kommer på inspirationskursus, den pågældende kommer til obligatorisk rådighedssamtale efter 6 måneder, den pågældende kommer på f.eks. et LAMU-kursus, fordi vedkommende siger ja til et uddannelsesstilbud før arbejdstilbudet. Den pågældende kommer alligevel ikke i beskæftigelse og får derfor arbejdstilbud, gennemfører det, men kommer alligevel ikke i beskæftigelse. Tager imod nok en uddannelse med uddannelsesstilbud. Gennemfører det, men kommer alligevel ikke i beskæftigelse. Får sit andet arbejdstilbud, som man efter systemet har ret til – og så er der altså også gået 7-9 år, skal jeg lige minde om – men kommer heller ikke i beskæftigelse efter dette andet arbejdstilbud. Vedkommende har i øvrigt via sin adfærd dokumenteret hele vejen igennem, at han eller hun står til rådighed for arbejdsmarkedet. Jamen så betyder den omtalte sætning i redegørelsen, at vi her har et problem. For hvis den pågældende så ryger ud af systemet, er det nok uden egen skyld, og så ligger der i en erkendelse af dette problem også en forpligtelse til at overveje, om det er noget, vi kan løse, og hvordan. Det er bl.a. derfor, vi lægger op til en åben og fordomsfri debat.

Men vi må advare imod egentlige garantiordninger, for konsekvensen af egentlige garantiordninger bliver meget nemt, at de tilbud, der står som tilbud, ikke bliver modtaget.

Det er den anden grund til, at jeg var glad for, at Socialdemokratiet ikke bad om en garanti, hvilket hr. Nyrup Rasmussen bekræftede at man ikke havde gjort. Vi lægger altså i øvrigt op til en åben og fordomsfri diskussion sommeren igennem med henblik på at få skabt løsninger til gavn for de langtidsledige.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg kan sige til ministeren, at hvis det danske sprog skal misbruges på den måde, bliver der ingen mulighed for overhovedet at være i stue med ministeren.

Nu skal jeg læse det papir op, som ministeren har accepteret:

»Regeringen vil sikre, at der sker en forstærket informations- og vejledningsindsats på et tidligt tidspunkt i ledighedsforløbet. Regeringen fremlægger sit forslag til revision af arbejdstilbudsloven med henblik på at forbedre ordningerne med arbejdstilbud og uddannelsesmuligheder med uddannelsesyndelse. Sigtet er at øge den genoptræningsmæssige effekt, så de lediges fortsatte tilknytning til arbejdsmarkedet sikres . . .«

Jeg kan ikke forveksle ordet »sigtet« med »garanti«, men jeg kan se på ordet »sikres« i denne sætning, at det betyder, at ministeren vil garantere, at løsningen klarer de problemer, der var aftalt, nemlig at ingen uden egen skyld måtte forlade arbejdsmarkedet. Men når ministeren kører rundt med det danske sprog, som han gør her, bliver der ingen muligheder for overhovedet at tale med ministeren. Så er det, vi skal tælle fingrene på hånden, hver gang vi siger farvel til ministeren. Det er uanstændigt, og det vil jeg advare ministeren imod.

Til slut vil jeg sige, at ministeren vist er den eneste person, der på baggrund af den debat, vi har haft om arbejdstilbudsloven, både den debat, vi havde i 1985, og den løbende, der kan stå og konkludere, at Socialdemokratiet bevidst har arbejdet i forhandlingerne i december for, at folk skulle smides ud af arbejdsmarkedssystemet ved, at vi havde fået 70 pct.- og 55 pct.-satsen væk. Det er direkte uanstændigt, og hvis regeringen mener noget med, at den vil have brede forhandlinger og brede ordninger her i Tinget, synes jeg faktisk, at ministeren må begynde at styre sine udtalelser.

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Jeg vil gerne sige til ministeren, at jeg lige som vel han selv er ked af, at vi nu bringer os ind i en sådan sproglig debat og så langt væk fra de reelle spørgsmål, som både fru Lilli Gyldenkilde og hr. Kaj Poulsen var inde på. Jeg synes ikke, det er rart at høre, at vi har brugt så megen tid på en sproglig fortolkning af, hvorvidt »sigtet« nu betyder »målet« eller det modsatte. Og jeg er ked af, at vi skal drøfte sproglige udlæggninger, fordi det er vilkårene for så mange mennesker, der står på spil, som det er blevet nævnt under debatten.

Jeg beder derfor om, at ministeren svarer højt og tydeligt på følgende spørgsmål: Vil arbejdsministeren fremsætte forslag, som kan sikre, at ingen langtidsledige som følge af mangel på reelle jobtilbud, arbejdstilbud eller uddannelsestilbud kan miste tilknytningen til arbejdsmarkedet? Vil ministeren sikre det i de forslag, han fremsætter, eller vil han ikke? Det vil spare os for al videre debat om, hvad sigtet er, om sigtet skulle være et mål, en garanti, eller hvad det nu skulle være. Lad os komme tilbage til det fundamentale spørgsmål. Vil ministeren i de nye forslag, han nu vil fremsætte i forlængelse af sin redegørelse, udforme sine forslag således, at det bliver sikret, at ingen langtidsledige kan miste tilknytningen til arbejdsmarkedet som følge af mangel på ordentlige og relevante arbejdstilbud og uddannelsestilbud? Det er sagens kerne, som vi ikke skal snakke os bort fra, og det beder jeg ministeren om at holde sig til, for det var det, der faktisk var ånd og bogstav i de forhandlinger, vi førte i december måned.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg kan forstå på ministeren, at ministeren virkelig har fået problemer, og det håber jeg ministeren forstår at han har. I redegørelsen står der under afsnittet »En forstærket indsats«:

»Der er behov for at differentiere indsatsen, så de ledige, der har de dårligste uddannelsesmæssige forudsætninger, ikke uden egen skyld mister tilknytningen til arbejdsmarkedet.«

Hvis dette er noget af det vigtigste, der står i redegørelsen, og hvis det ikke skal betyde, at den, der opfylder lovens bogstav og tager imod sine uddannelses- og arbejdstilbud, ikke kan

miste tilknytningen til arbejdsmarkedet, men at det betyder det, ministeren sagde for et øjeblik siden, nemlig at man har problemer, så må man meget undskylde mig, så vil jeg henvende mig til de ordførere, som skal til ordførermøder med ministeren, for så tror jeg, disse ordførere er blevet taget grundigt i skægget. Jeg håber, det vil lykkes at få ministeren til at forstå, hvad det egentlig er, han har skrevet i dette afsnit af redegørelsen.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Det har jeg skrevet med velberåd hu, kan jeg sige til fru Lilli Gyldenkilde, og man vil oven i købet kunne genkende en del af formuleringen i en fælles pressemeddelelse fra LO, FTF og AC udsendt den 16. februar i år. Det er altså med velberåd hu, den sætning er skrevet, og det er en central sætning.

Jeg har det sådan, at når der er problemer, betyder det, at der også skal skabes løsninger. Jeg prøvede at antyde, at det altså for nye personer på vej ind i systemet i givet fald varer 7 til 9 år, inden vi har det problem. Det er det også væsentligt at tænke på. Jeg er altså enig i, at det er en central sætning også for de videre forhandlinger.

Hr. Nyrup Rasmussen var ked af, at alt dette her skulle drøftes. Jamen det er sandelig ikke på min foranledning. Det er Socialdemokraterne, der, fordi vi åbenbart har været uenige om, hvordan vi skulle fortolke det, vi aftalte, vedvarende har hævdet, at jeg har begået løftebrud, i stedet for at erkende, at de også kunne have taget fejl af fortolkningen. Jeg kunne med lige så stor ret hævde, at Socialdemokraterne har begået løftebrud.

Det har jeg ikke gjort. Men det er da klart – og det viser debatten i dag også – at vi har en forskellig fortolkning af den meget løse formulering, der jo i øvrigt ikke var bundet op på, at der skulle være enighed hverken med arbejdsmarkedets parter eller med Socialdemokratiet, inden der blev fremsat lovforslag. Nej, det var bare et sigte, og så skulle ministeren fremsætte regeringens lovforslag, uden at der var nogen som helst forpligtelse til, at vi skulle være enige på forhånd. Det viser, hvor løs den formulering var.

Det er altså ikke mig, der har ønsket den diskussion, det er Socialdemokratiet. Jeg har sagt nogle gange, at jeg synes, det er destruktivt i

[Arbejdsministeren]

stedet for konstruktivt. Jeg vil også hellere diskutere problemerne.

Jeg vil ikke tage stilling til hr. Nyrup Rasmussens spørgsmål, når de kommer her fra talerstolen, og hvor jeg skal sidde og skrive det ned. Hvis jeg skal tage stilling til et sådant spørgsmål, skal jeg selvfølgelig vurdere dets konsekvenser, herunder de udgiftsmæssige konsekvenser, og så skal jeg være sikker på, om Socialdemokratiet også er villig til at sikre udgiftsneutraliteten, når vi skal forhandle videre.

Hvad angår hr. Kaj Poulsens bemærkninger om, i hvilke stuer han vil være, deler jeg fru Lilli Gyldenkildes betragtninger om, at dette Folketing skal arbejde. Men jeg synes, det ville være en god idé, at hr. Nyrup Rasmussen og Socialdemokratiet, hvis de synes, det er metoden, konkret formulerer – gerne med udgangspunkt i det, hr. Nyrup Rasmussen har sagt i dag, og måske oven i købet med lyst til at udbygge det, når man har haft mere tid til at arbejde med det – de socialdemokratiske betingelser for at gå ind i en løsning. Når de har gjort det, vil jeg vurdere konsekvenserne meget nøje og svare, om jeg mener, vi kan opfylde disse betingelser eller ej.

Det er den saglige måde at gøre det på; det er det ikke på grundlag af en eller anden fiks sætning, som bliver fremsat under en debat, at forpligte en regering og tre regeringspartier uden at have drøftet det med regeringspartierne ordførere eller noget som helst. Jeg inviterer altså Socialdemokraterne til at formulere deres krav; så skal vi gerne tage stilling til dem. Og jeg er gerne i stue både med hr. Kaj Poulsen og hr. Nyrup Rasmussen – gerne med dem begge to på én gang, hvis det er en fordel. Jeg inviterer altså til samarbejde om at løse problemerne, og under et sådant samarbejde skal vi selvfølgelig også nok tage stilling til et spørgsmål som det, hr. Nyrup Rasmussen formulerede.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 2:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om arbejdstilbud til ledige.

Af Kaj Poulsen (S) og Carsten Andersen (SF) m.fl.

(Fremsat 10/6 88).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg har forberedt en lang imødekommende tale – men efter den imødekommende debat, vi lige har haft, har jeg tænkt mig ikke at holde den hele.

Det foreliggende beslutningsforslag drejer sig om en overgangsordning, og min redegørelse indeholder jo et tilbud om en overgangsordning, oven i købet en overgangsordning, der opererer med de samme elementer, nemlig uddannelsesstilbud og arbejdstilbud. Der ser altså ud til at være en vis parallelitet i tankegangen med hensyn til, hvilke typer ordninger der skal anvendes i en overgangsordning.

Det socialdemokratiske forslag er mindre præcist, kan jeg vel roligt sige, end det, der er skitseret i min redegørelse. Og der er ingen diskussion om økonomi i forslaget – der er ingen vurdering af antal og økonomi. Men som vi har sagt nogle gange, er det en klar forudsætning for regeringen, at den stramme udgiftspolitik bliver videreført, og da vi har forstået på Socialdemokraternes udspil under valgkampen og efter valget, at det er også en socialdemokratisk holdning, burde vi også på det punkt kunne mødes.

Hvis man er enig i det med udgiftspolitikken og enig i, at det er de elementer, der skal indgå, kan jeg heller ikke se nogen grund til, at vi ikke skulle kunne blive enige, når vi ser en overgangsordning som en del af et samlet kompleks. Men jeg synes ikke, det ville være forsvarligt at gennemføre beslutningsforslaget nu, uden at man har vurderet dets økonomiske konsekvenser, og uden at man har forpligtet sig til at finansiere de merudgifter, det medfører.

Da der i øvrigt ikke – og dér kan jeg garantere, hvilket jeg oven i købet har gjort på skrift over for medlemmer af Folketinget – er nogen, der bliver bragt i en risikosituation på grund af denne udskydelse af lovgivningen fra foråret til efteråret, vil jeg altså anbefale, at beslutningsforslaget indgår i sommerens drøftelser med henblik på, at vi til efteråret kan finde en samlet løsning, som kan nyde bred opbakning her i Folketinget.